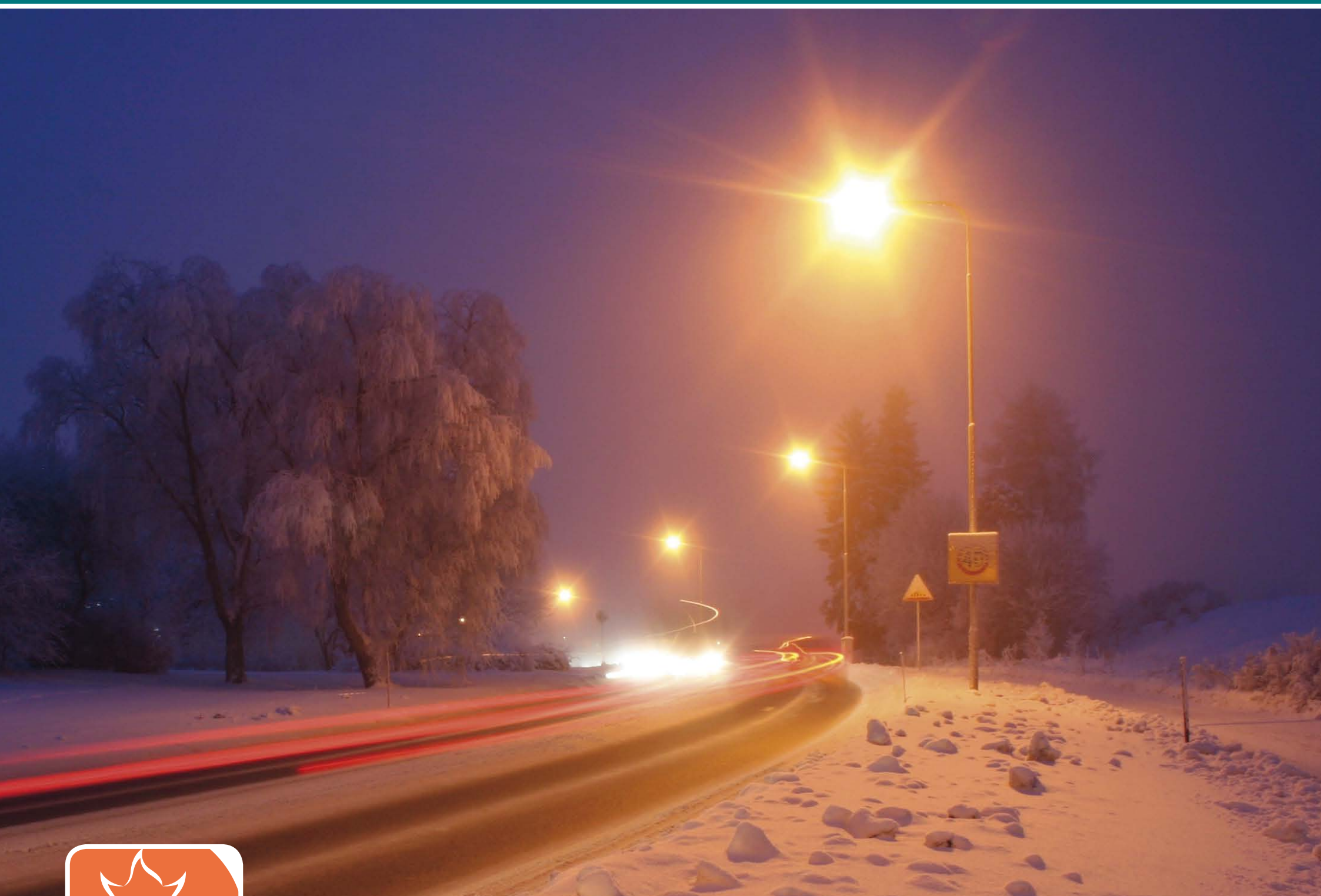

Koroiset

4/2010

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Tervetuloa kulttuurille! s. 3

Halisukko ja Halisakka 2010 s. 7

Taikatalvi tallessa valokuvien s. 14

pääkirjoitus

Hankkeet etenevät

Turun kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 alkaa 1.12.2010 ja päättyy vuoden 2011 marraskuun loppuun. Koroinen – Turun syntysija hanke on päättänyt järjestää omat kulttuurivuoden avajaisensa sunnuntaina 5.12.2010 kello 16.00 Maarian kirkossa Jaakkojen virsien merkeissä. Paikalla ovat myös Pyhä Jaakko ja Jaakko Finno, jotka toimivat tilaisuuden juontajina. Kaikki KoroiSet-lehden lukijat ovat edellä mainittuna aikana tervetulleita avajaistilaisuuteen.

Vaasan hallinto-oikeus antoi 17.11.2011 päätökset Orikedon jätteenpolttolaitoksen jatkoluvasta ja Turku Energian biopolttolaitoksen toisen kattilan asentamisesta.

Orikedon jätteenpolttolaitoksen päätös pysyi samana kuin Ympäristökeskuksenkin aikaisempi päätös eli toiminnan tulee loppua viimeistään 31.12.2014.

Olenainen muutos aikaisempien päätöksiin oli, että Vaasan hallinto-oikeus tukki kaikki mahdolliset porsaanreiät toi-

minnan jatkamiselle vuoden 2014 jälkeen. Polttolaitoksen toiminta todella loppuu tuolloin.

Biopolttolaitoksen lupapäätöksen meluehdot tiukkenivat huomattavasti, joten sekin päätös oli asukkaiden kannalta positiivinen.

Työ ei kuitenkaan ole vielä loppuunsaattettu, koska Turun kaupunki todennäköisesti valittaa Korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kaikille lehden lukijoille Hyvää ja Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Tervetuloa vieraat – pöytä on katettu!

Koroinen – Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihanke syntyi kuin luonnostaan. Turkulaisille kahden aikansa valtaväylän Aurajoen ja Vähäjoen risteyksessä sijaitseva Koroisten niemi on aina ollut erityinen paikka.

Valkoisen ristin niemi, 1200-luvun Suomen kirkollinen ja hallinnollinen keskus, on suomalaisen sivistyksen ja kulttuurin syntysija.

Kulttuuripääkaupunkivuotena me, Koroisten alueen asukkaat, haluamme kutsua Sinut vieraaksi tutustumaan ja kokemaan Koroisten alueen rikkaan ja monipuolisen kulttuurin. Sadat vapaaehtoiset ja kymmenet organisaatiot ovat yhdessä tehneet parhaansa valmistautukseen Sinulle ja ystävillesi unohtumattoman juhluvuden. Olette kaikki sydämellisesti tervetulleita!

Pentti Huovinen
Koroinen – Turun syntysija -hankkeen seurantarhman puheenjohtaja

Koroinen on yhteinen hanke

”Täällä on niin hyvät ulkoilumaastot, että minä en ikinä muuta pois!”

”Täällä on niin hieno historia ja niin upeaa, että olen tästä alueesta ylpeä!”

Missä on tällainen paikka?

Koroisissa, Halisissa, Röntämäessä, Metsämäessä ja Orikedolla.

Suorat lainaukset on kuultu viime kesänä yölaulajien linnetekellä sekä kasvi- ja arkeologiaretkellä Aurajoen ranta-alla. Ne kertovat, että *Koroinen – Turun syntysija* -hankkeen tavoitteet ovat oikeat. Hanke tekee ainutlaatuista aluetta tunnetuksi ja tutuksi turkulaisille, muille suomalaisille ja kansainvälisille matkailijoille. Iloisena ja ylpeänä.

Hanke alkoi itää KoroiSet-lehden tekijöiden keskuudessa keväällä 2008, jolloin yleisesti alettiin puhua Turun kulttuuripääkaupungista. Hankehakemus tehtiin samana kesänä, ja kulttuuripääkaupunkisäätiö hyväksyi sen ensimmäisten joukossa tuhannen hakemuksen joukosta. Eri-tyisesti säätiötä innosti hankkeen yhteisöllisyys, jollaista muissa ensihakemuksissa ei silloin ollut.

Myöhemmissä 2011-säätiön neuvotteluissa päähankkeeksi rajattiin Ihmisen jälki, Tallgrenin kulttuuriperheestä kertova näytelmä, ja muut ohjelmat siirrettiin tämän hankkeen sateenvarjon alle.

Täällä on meidän kotimme

Yhteisöllisyys tarkoittaa sitä, että Koroinen-hanke pyrkii ottamaan mukaan kaikki alueen asukkaat.

Suur-Koroisissa, johon muun muassa Halinen ja Röntämäki kuuluvat, on toisaalta paljon uutta asutusta ja juuretomia ihmisiä. Toisaalta monet kuuluvat sukuihin, joiden paikalliset juuret ulottuvat vuosisatojen taakse.

Hanke vahvistaa niin kanta-asukkaiden kuin muualta muuttaneitten yhteistä tunnetta: ”Tämä on meidän kotimme! Tähän me kuulumme. Yhdessä luomme viihtyisän alueen, jossa on hyvä asua.”

Alueella on kaupungin hienoimmat ulkoilumaastot, erinomaiset liikenneyhteydet, monipuoliset palvelut, kodikkaat asumismahdollisuudet ja ainutlaatuinen historia.

Tule mukaan rakentamaan laadukasta ympäristöä, jossa on ilo elää!

Tapahtumakalenteri

Tiedot päivittyvät myös verkkosivuille www.koroinen.fi ja www.2011.koroinen.fi

Sunnuntaina 5.12.2010 klo 16.00 Jaakkojen virret Maarian kirkossa. Esiintyy: Maarian kamarikuoro, Kamarikuoro Adastra, NMKY:n seniorikuoro, Verbum Sonans, Heikki Rainio (tenori), Risto Salmi ja Kari Laine. Tilaisuus on maksuton. Tervetuloa!

Keskiviikkona 8.12. klo 18.00 Kaikille avoin joulujuhla Maarian pappilan tallissa, Mikko Laurén.

Perjantaina 10.12. klo 18.00 Karjalan Käkösten ja Pandora-kuoron joulukonsertti Maarian kirkossa, johtaa Irma-Sisko Norontaus, vapaa pääsy.

Keskiviikkona 15.12. klo 18.00 Koroisten ristin talvihartaus, Mikko Laurén. Omat lyhdyt mukaan.

Lauantaina 18.12.2010 klo 18.00–19.00 Virnamäellä. Lähtö Valkkimyllynkujan ja Kallioistenkadun kulmasta klo 17.45. Ota oma lyhty mukaan! Glögi- ja piparitarjoilu.

Lauantaina 5.3.2011 klo 12–16 Talvimarkkinat ja laskiaisrieha Koroisten LUMO-keskuksessa, Koroistentie 2.

Lauantaina 12.3.2011 Koroisten foorumi Turun kristillisellä opistolla, Lustokatu 7. Teemana Aurajoki ja Aurajokimuistot.

Maanantaina 30.5.2011 teemana Wäinö Aaltonen. Kuolinpäivän tilaisuus Wäinö Aaltosen haudalla Maarian kirkkomaalla ja Wäinö Aaltosen työstä kertovan näyttelyn avajaiset Maarian pappilassa.

Maanantaina 30.5.2011 Maarian kirkkomaan esitteen julkistaminen.

6.6.–12.6.2011 Koroisten ja Röntämäen viikko. Viikon aikana useita tapahtumia sekä Koroisissa että Röntämäessä. Maarian kirkon, Maarian kirkkomaan ja Maarian pappilan esittelyä, kivikautisiin asuinpaikkoihin tutustumisretkiä Röntämäessä, Koroisten niemen esittelykierroksia, perinteisten käsityö- ja rakennusmenetelmien työnäytöksiä Koroisten Lumo-keskuksessa ja paljon muuta.

Tiistaina 7.6.2011 klo 18.00 Hamaron markkinat Röntämäessä Räimän kentällä.

Lauantaina 20.8.2011 Koroisten kyläjuhlat Koroisten LUMO-keskuksessa, Koroistentie 2.

22.–28.8.2011 Halisten viikko. Tapahtumia joka päivä: opastettuja kiertokävelyjä, tutustumista Vesilaitosmuseoon, tarinoita läheltä ja kaukaa.

Sunnuntaina 28.8.2011 HaliSunnuntai (entinen HaliSilta) Frantsin kentällä Halisissa.

Tallgrenin kulttuuriperheestä kertovan ”Ihmisen jälki” -näytelmän esitysaikataulu:

to, kenraaliharjoitus 9.6.2011 klo 19
pe, ensi-ilta 10.6.2011 klo 19
su 12.6. klo 14
su 12.6. klo 19
ti 14.6. klo 19
ke 15.6. klo 19
to 16.6. klo 19
la 18.6. klo 14
la 18.6. klo 19
su 19.6. klo 14
su 19.6. klo 19
pe 26.8. klo 21
la 27.8. klo 14
la 27.8. klo 21
su 28.8. klo 14

Liput tulevat myyntiin keväällä 2011.

KoroiSet

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2010 helmikuussa, huhtitoukokuun vaihteessa, elo-syyskuun vaihteessa ja joulukuun alussa

Jakelu

6500 kpl, jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Röntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Röntämäki -seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Hanna Nurmi, aineisto@koroinen.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuori, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Pelttonen, Pertti Pussinen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Jukka Palm: Halistentie

Ulkoasu

Janne Pelttonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen

ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisessa satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksessä tapahtuneesta väärinkäsityksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

www.koroinen.fi

Jaakot Maarian kirkossa

5. joulukuuta Maarian kirkossa soivat kolmen Jaakon virret. Tapahtuman juontavat ensimmäisen suomalaisen virsikirjan tekijä **Jaakko Finno** ja apostoli **Pyhä Jaakko**. Illan aikana Jaakot kertovat mielenkiintoisia yksityiskohtia sekä itsestään että virsistään, huumoria unohtamatta! Finnon virsien lisäksi lauletaan runoilijarovasti **Jaakko Haavion**, arkkipiispa **Jaakko Tengströmin** ja **Jaakko Löytyn** virsiä. Tapahtumassa ovat mukana myös Maarian seurakunnan kuorot Verbum Sonans, Adastra, Maarian kamarikuoro sekä Turun NMKY:n seniorikuoro.

Janne Peltoranta

Koroisten foorumi 12.3.2011

Kerrottu ja koettu Turku 2011-hankkeen "Aurajoen kulttuuriympäristö" -osakokonaisuus toimii koko Aurajokilaakson alueella. Se esittelee ja kerää erityisesti joen arkielämään liittyvää muistitietoa. Toimintamuotoina ovat mm. kesällä jokilaaksoa kiertävä Muistihuone sekä kevään erilaiset muistipajat. Koroisten alueen tapahtuma järjestetään Kristillisellä opistolla lauantaina 12.3.2011 klo 10–15 yhdessä Koroinen – Turun syntysija -hankkeen kanssa. Tapaamiseen voi tuoda asiakirjoja, valokuvia ja jopa esineitä. Samalla esittelemme aikaisemmin tehtyä tutkimusta. Lisätietoja hankkeesta: <http://kkt2011.utu.fi/>.

Muistihuone

Hanna Nurmi

Kyläjuhllilla elokuussa 2010.

Koroisten kylä juhlii taas elokuussa

Viime elokuussa ensimmäisen kerran järjestetyt Koroisten kyläjuhlat saavat hyvän menestyksen siivittämänä jatkoa ensi kesänä. Juhlijoita saapui varovaisen arvion mukaan vähintään viisi sataa.

– Tapahtuma ylitti kaikki odotukset! Saamamme palaut-

teen perusteella meininki tulee olemaan samanlaista kuin viime vuonna, mutta yritämme tehdä kaiken vielä paremmin. Varsinkin lapsille ja nuorille suunnattuun ohjelmaan kiinnitetään tänä vuonna erityistä huomiota, kertoo juhlien yhden taustaorganisaation,

ProNatMat-hankkeen projektipäällikkö **Päivi Simi**. Hän toivoo, että juhlasta syntyy jokavuotinen perinne.

Viime vuonna kyläjuhllilla muun muassa musisoitiin pitkän päivää, nautittiin luontaishoidoista, keitettiin punamultaa ja valmistettiin pärekattoja. Vieraille järjestettiin myös opastettuja kierroksia alueen kohteisiin.

Seuraavien kyläjuhlien ohjelma ei ole vielä tarkemmin selvillä, mutta Simi lupaa alustavasti, että esiintymislavojia olisi vuoden 2011 juhllilla yhden sijaan kaksi. Lisäksi navettapiha saadaan mahdollisesti juhlaikäyttöön.

– Kyläjuhla on osa luonnonmateriaalien käyttöä edistävän EU-hankeemme sosiaalista aspektia, ja se on samalla

Hanna Nurmi

Päivi Simi.

erinomainen esimerkki hyvästä ja toimivasta yhteistyöstä alueen monien toimijoiden välillä, Simi kiittää.

Vuonna 2011 Koroisten koko perheen kyläjuhlat järjestetään lauantaina 20. elokuuta Koroisten LUMO-keskuksessa.

Aikamatkalla Tallgrenin perheen kanssa

Tallgrenin perheestä kertovan *Ihmisen jälki* -näytelmän toinen käsikirjoittaja on nykyisin pääasiassa kirjailijana toimiva **Tytti Issakainen**. Hänet tunnetaan myös sanoittajana ja viestinnän kouluttajana. Issakainen on käsitellyt paljon ihmisen kasvua ja etsintää. Tampereen tuomio-kirkon juhluvuoden draamassa *Vihan päivät 1918* hän kuvasi sodan kokeneiden tunteita nostamalla esiin kristinuskon ydinteeman, sovinnon.

Issakainen kertoo aikamatkan Tallgrenin perheen kanssa olleen huikea kokemus.

– Arkistoissa on kansiokappalla heidän päiväkirjojaan, kirjeitä, muisteluksiaan ja asiakirjojaan. Niiden sivuilla näyttäytyvät lahjakkaat, monisärmäiset henkilöt, joiden elämästä ei ole puuttunut draamattisia vaihteita.

Issakainen (os. Jäppinen) tuli

tunnetuksi 1970-luvulla opiskelijoiden pääsiäisnäytelmästään *Passiodraama*. Alun perin Tempelaukion kirkkoon tehty esitys kasvoi suurten harrastajajoukkojen suosimaksi. Issakaisen käsikirjoittama on myös muun muassa Suomen luterilaisen kirkon 500-vuotisjuhlaan vuonna 2000 valmistettu *Toivon laiva* -esitys.

Näytelmien lisäksi Issakainen on sanoittanut virsiä ja hengellisiä lauluja ja kirjoittanut hartaus- ja mietekirjoja, runoja sekä kirkon uskontokasvatus-tukevia kirjoja. Hän on yksi suosittu *Atte ja Anna* -kirjasarjan kirjoittajista.

Tytti Issakainen sai vuonna 2007 Kirkon kulttuuripalkinnon kirjallisesta toiminnastaan.

”Terve Talkreeni!”

Näytelmän toinen käsikirjoittaja **Harri Raitis** perehtyi Tallgreni-

en ja koko Koroisten historiaan jo pikkupoikana.

– Liityin partiolippukunta *Koroisten Ritareihin* alle 10-vuotiaana. Kokoonnumispaikassamme Raunistulan seurakuntatalolla kirkkoherra Tallgrenin kuvan ohi kulkiessa huikattiin: ”terve Talkreeni!” Partioleireillä perehdyttiin Maarian historiaan kun koko leirien ajan leikittiin Koroisten kaupunkia, Raitis muistelee.

Viime vuosina Raitis on kirjoittanut pääasiassa Suomen ja Viron lähihistoriaa luotaavia romaaneja, mutta myös näytelmiä, kuten *Armon laakson aarre* sekä *Mies ja tuli* sekä *Jokamies* yhdessä **Jarkko Laineen** kanssa. Turun kaupunginteatterille Raitis on kirjoittanut libretton kirkko-oopperaan *Ulstadius* ja käsikirjoituksen musiikki-iltaan *Siin Tallinn* 1938. Hän

osallistui myös revyyyn *Kylmäki Turus* kirjoittamiseen. Lisäksi Raitis on kirjoittanut työryhmissä pienoisenäytelmiä ja elokuvakäsikirjoituksia, joista tunnetuin lienee *Ajan arvoitus*.

Raittiin työ on palkittu mm. Varsinais-Suomen liiton Auro-ra-mitalilla, Kaarinan kaupungin Kaarina-mitalilla, Turku-seuran ansiomerkillä sekä ja nimityksellä vuoden 2010 kulttuuriturkulaiseksi.

Mitä meistä jää?

Ihmisen jälki -näytelmän ohjaa teatteri-ilmaisun ohjaaja **Mervi Rankila-Källström** (s.1972).

Hän luonnehtii näytelmää monikerroksiseksi tekstiksi, joka kuvaa yksilön kautta suurempia kokonaisuuksia.

– Ajan historia 1800-luvun lopulta 1930-luvulle sykkii tapahtumia niin Tallgrenien per-

”Alussa oli Koroinen” Koroisten viikko 6.–12.6.2011

Koroisten viikko kuljettaa Koroisissa ja Rantämäessä kivikaudesta nykyaikaan. Linnasmäen, Orhinkarsinan ja Kotirinteen asuinpaikat kivikautisella rantaviivalla, Koroisten keskiaikaisen piispanlinnan rauniot ja Maarian kirkkomaan tulevat tutuiksi.

Viikon alussa Hamaron pienkiinteistömistajain yhdistys järjestää perinteiset Hamaron markkinat ja niiden yhteydessä voi myös tutustua tarkemmin Ingegerdinpuistoon.

Maarian entisiä kirkkoherroja voi tavata viikolla: taloustieteilijä Pehr Kalmin Maarian pappilan puutarhasa, jonka hän perusti, Ivar Tallgrenin esiintyy pappilan pihassa. Ivar Tallgrenin puoliso Jenny Maria Montin Tallgren kertoo Koroisten niemestä, jonka arkeologiset kaivaukset aloitettiin hänen toimestaan 1800-lopulla. Maarian kirkon maalauksia esittelevät opas ja kirkon ”rakennusmestari”.

Koroisten LUMO-keskuksessa voi tutustua koko viikon ajan perinteisiin käsityö- ja rakennusmenetelmiin työnäytösten avulla. Café Koroinen on myös auki koko viikon.

Viikon kruunaa Koroinen – Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihankkeen kärki eli täyspitkä näytelmä ”Ihmisen jälki” Tallgrenin kulttuuriperheestä Maarian pappilan pihalla. Torstain kenraaliharjoitukseen jaetaan toukokuusta lähtien vapaalippuja. Näytelmän ensi-ilta on perjantaina ja sunnuntaina on kaksi esitystä.

Hanna Nurmi

Kotirinne Orikedolla.

”Tuhannen tarinan kylä” Halisten viikko 22.–28.8.2011

Viikon teema on ”Tuhannen tarinan kylä”. Onhan Halinen eli Hallisby muodoltaan nykyisin kylämäinen kaupunkinosa, joka näyttäytyy vierailijalle hyvin moni-ilmeisenä, moderninakin. Viikon aikana tulee kerrotuksi kylän tarina monipuolisesti niin alueen menneisyydestä kuin nykyisyydestäkin käsin.

Viikon jokaisena iltana kerrotaan jossakin muodossa kylän tarinaa. Muinaismaanantai vie arkeologiaan ja rautakaudelle, tarinastiistat Maamen kirjastoon, luontokeskiviikkona tutustutaan kasveihin ja lepakoihin, koulussa kerrotaan torstaina, perinneperjantaina tutustutaan vanhoihin pihapiireihin, loimulauantaina palavat muinaistulien yön valkeat ja melotaan Vanhalinnaan. Viikon päättää HaliSunnuntai Frantsin kentällä.

Tapahtumaviikkoa varten kunnostetaan alueen luonto- ja historiakohteita ja luodaan uusia, pysyviä toimintoja alueelle sekä tuodaan esille alueen moni-ilmeinen luonto, monipuolinen historia sekä alueen monikulttuurinen nykypäivä.

Halisten viikon taroituksena on yhteisöllisyyden, kotiseudun historian ja sen tuntemuksen lisääminen sekä asukkaiden kiinnittyminen kotiseutuunsa.

Hanna Nurmi

Retkellä Virnamäessä.

Tytti Issakainen, Harri Raitis ja Mervi Rankila-Källström.

Pakkasukko ja hänen tyttärentyttärensä esiintyvät joka vuosi Puolalan koulun lastenjuhliissa. Kuva vuodelta 2009.

Rozhdestvo – Venäläinen joulu

Joulu on tulossa pian. Joulua kutsutaan Venäjällä ”kaikkien juhlien äidiksi”. Tämän pyhän yön merkitys on niin suuri, että me laskemme vuosia Kristuksen syntymästä. Jopa itse sana joulu – venäjäksi Rozhdestvo – tarkoittaa ”syntymää”. Joulua juhlitaan koko maailmassa ja myös maailman kristityt juhlivat sitä eri tavoilla.

Venäjän ortodoksit juhlivat joulua tammikuun kuudennen ja seitsemännen välisenä yönä. 1900-luvun alussa Venäjän kirkko ei siirtynyt juliaaniseen kalenterista uuteen, gregoriaaniseen kalenteriin. Sen takia Venäjän ortodoksien kirkon kalenteri on kolmetoista päivää jäljessä muiden kristittyjen käyttämästä kalenterista. Kreikan ortodoksit, joihin Suomen ortodoksiset seurakunnat kuuluvat, ovat kuitenkin aikoinaan siirtyneet gregoriaaniseen kalenteriin ja juhlivat joulua samaan aikaan kuin katolilaiset ja protestantit.

Joulun juhla on Venäjällä erilainen kuin muualla maailmassa. Venäjällä uudenvuodenjuhlan asema on tärkeä, mikä johtuu yli seitsemän vuosikymmenen mittaisesta Neuvostoaajan perinteestä. Mutta joulua juhlittiin myös Neuvostoliitossa.

Pietari Suuri toi joulukuusen

Meidän perheessä joulu sattui olemaan samana päivänä kuin isoäitini syntymäpäivä. Isoäitini **Maria Adamovna Berklund** oli luterilainen ja hänen syntymäpäivänsä oli juuri katolisena jouluaaton. Sen takia Petroskoin reunalla sijaitsevassa omakotitalossa pystytettiin joulukuusi etukäteen. Perinteiseen neuvostoliittolaiseen Uuden Vuoden juhlaan kun kuuluu koristaa joulukuusi 31. joulukuuta. Ja juhlapöydän ääressä muisteltiin aina joulua.

Mummo ja hänen ystävänsä kävivät säännöllisesti kirkossa, vaikka minä olen kasvanut ateistina. Se ei kuitenkaan ollut esteenä lukea kuuluisan venäläisen kirjailijan Nikolai Gogolin kirjoittamia jännittäviä joulukertomuksia ja runoja. Kaikki Venäjällä tuntevat hänen novellikokoelmansa ”Dikankan iltoja”. Teos on täynnä säkenöivää huumoria ja sisältää paljon kuvausta 1800-luvun värikkästä kansanelämästä.

Nykyään Venäjällä on noin kymmenen vuoden ajan näytetty

jouluaaton jumalanpalvelus suorana lähetyksenä maan tärkeimmistä kirkosta. Jumalanpalvelusta johtaa itse ortodoksien kirkon päämies, Moskovan ja Venäjän patriarkka. Siihen ovat osallistuneet myös valtion johto, kuten presidentit **Boris Jeltsin** ja **Vladimir Putin**. Minun nuoruudessani niin laajamittaisesta juhlasta ei ollut puhuttakaan.

Joulujuhlan viettämisen perinteet ovat Venäjällä vanhat. Pietari Suuri toi Saksasta perinteen pystyttää kaikkien, varsinkin pienten lasten suosikin, metsän kaunottaren, joulukuusen. Sen ja muiden havupuiden ikivihreys on symboloinut jatkuvaa elämää. Sen takia ihmiset käyttivät kuusen oksia kotien ja kirkkojen koristeena.

Venäjällä joulu on ollut rakastettu juhla ja se on myös vaatinut joidenkin ehtojen noudattamista. Tosiuskovat valmistautuvat Kristuksen syntymän juhlaan 40 päivän aikana noudattamalla joulupaastoa.

Sotchivoa jouluaaton

Jouluaaton venäjänkielinen nimi on Sotchelnik. Tämä nimi johtuu ortodoksien perinteestä käyttää ruokaan ”sotchivo”. Vanhan reseptin mukaan kuivatut vehnän-, riisin- tai linssinjyvät hienonnetaan morttelissa, lisätään lämmintä vettä ja keitetään puuroksi. Unikonjyvät hienonnetaan niin, että niistä tulee unikkoöljyä, lisätään hunajaa, sekoitetaan keskenään ja lisätään puuroon. Lopuksi lisätään saksanpähkinärouhetta.

Sotchivo – vanhanaikainen venäläinen jouluruoka.

Sotchivo
2 dl vehnänjyviä
100 g unikonsiemeniä
100 g saksanpähkinää
1–3 rkl hunajaa

Toinen vanhanajan jouluruoka on ”kutia”, mikä tarkoittaa ”keitettyä vehnää” kreikaksi, ja siihen lisätään rusinoita ja hillaa.

Tähti syttyy, ateria alkaa

Jouluaattoon liittyi monia vanhoja tapoja. Esimerkiksi pöytään ei saanut istua eikä syödä ennen ensimmäistä tähteä, mikä on muisto Betlehemin tähdestä. Vanhemmat kertoivat lapsille itämaan tietäjien Kristukselle tuomista lahjoista. Ikkunoille sytytettiin kynttilöitä ja ulkona pidettiin avotulta, jotta vastasyntyneelle Jeesus-lapselle ei tulisi kylmä pakkasyönä.

”Koljad” on vanha jouluperinne, jossa lapset jouluaattona kuljivat ryhminä talosta taloon ja koputtivat ovea niissä taloissa, jossa oli kynttilät ikkunoissa. He lauloivat joululauluja, vitsailivat ja tanssivat. Talon asukkaat kutsuivat pieniä taiteilijoita joulupöytään tai antoivat jouluherkkuja.

Ennen joulujuhlaa kaikki perheenjäsenet pukeutuivat juhla-vaatteisiin ja kokoontuivat yhteen. Pöydällä oli lumivalkoinen pöytäliina, parhaat ruokailuvälineet ja perinteiset ruuat. Ruokalajeja oli 13, ja pöydälle oli tulossa yleensä parillinen määrä ihmisiä. Jos heitä oli pariton määrä, katettiin yksi ylimääräinen ruokailusarja pöydälle. Pöytäliinan alla oli koko pöydän leveydeltä heinää. Koristeena oli kuusenoksia, kynttilöitä ja koriste-nauhoja. Huoneen nurkassa tai keskellä oli joulukuusi ja sen alle oli laitettu lahja jokaiselle.

Ensimmäisen tähden tuloa taivaalle odottivat varsinkin lapset, jotka ilmoittivat kaikille että ruokailu saa alkaa. Ennen ateriaa rukoultiin yhdessä, minkä jälkeen kunnioitettiin perheenjäsen – yleensä talon emäntä – toivotti kaikille onnea. Ortodoksit aloittivat syömällä kutia.

Joulupöydälle tuotiin sitten ”zakuskaa” eli alkupaloja ja sen jälkeen lämmin borsch-, sieni- tai kalakeitto. Keiton kera syötiin sienipiirakoita tai hamppuöljyllä paistettua rieskaa. Lopuksi tarjottiin makeat ruoat: unikkorulla (ruletti), piparpullat (prjaniki), karpalokiisseli, omenat ja pähkinät. Jokaisen piti maistaa kaikkia ruokia. Alkoholia ei nautittu. Rasvaa ja voita ei saanut käyttää, ruoka paistettiin auringonkukanöljyllä, eikä lihaa, maitoa tai smetanaa saanut olla. Kuumaa, vastapaistettua ruokaa ei ollut tapana tarjota, jotta emäntä voisi olla myös pöydän ääressä.

Ruokailun aikana keskusteltiin vain hyvistä asioista. Vaikka juhlaa pidettiin perhejuhla, oli suosittua kutsua ystävät ja naapurit uskontoon katsomatta. Jouluaattona isäntä onnitteli jopa kotieläimiä makeisilla, ja kodittomille eläimille tarjottiin ruokaa ulko-ovella.

Sitten alkoi juhlien hauskin osa – lahjojen jakaminen. Jos kotona oli lapsia, yksi perheenjäsenistä laittoi Pakkasukon vaatteet ja toi lahjat mukanaan isossa kassissa. Itse tehtyjä lahjoja arvostettiin erityisesti. Ne koristettiin väripaperilla, oksilla ja nauhoilla.

Joulunjälkeinen aika loppiaiseen saakka oli erikoista, kohtalokasta aikaa. Nuoret naimattomat naiset ennustivat tulevaa miestänsä ja tulevan vuoden tuomia yllätyksiä.

Salainen joulu

Vallankumouksen jälkeen kristilliset juhlat poistettiin virallisesta kalenterista, myös joulu. Myös joulukuusi koki saman kohtalon. Vasta vuonna 1935 neuvostovaltio salli koristaa sen taas. Nyt se ei enää ollut joulukuusi vaan uudenvuodenkuusi. Ja kuuselle oli tullut uusi 5-kärkinen tähti, vanhan 7-kärkisen sijaan, joka on symboloinut Betlehemin tähteä.

Ihmiset jotka elivät niinä vaikeina aikoina, kertoivat kuinka he salalujettivat vihreät oksat ja piilottivat ne takahuoneisiin. Stalinin puhdistusten aikana joulua juhlittiin salaisesti ihmisten kodeissa, työleireillä, vankiloissa, ja karkotettujen keskuudessa. Riski oli suuri – siitä saattoi menettää työnsä, vapautensa, jopa elämänsä.

Neuvostoliitto oli ainoa maa, jossa uudenvuoden juhlaan on tullut joulun piirteitä, vaikka itse uudenvuoden juhla oli täysin neuvostovaltion hyväksymä. Mutta Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen uudenvuodenjuhla jäi perhejuhlaksi, ja joulua juhlii vain osa kansalaisista, pääosin ortodoksikristityt.

Jouluyön kellot Etelänavallakin

Kyselyjen mukaan joulua Venäjällä juhlii uskonnollisena juhla-na noin 12 prosenttia vastanneista: ”Jouluyöllä käyn kirkossa”, ”Käyn kirkossa, rukouilen”, ”Rukouilen kotona”.

Neljä prosenttia viettää joulua kertomalla läheisilleen lämpimiä sanoja ja antamalla lahjoja. Viidelle prosentille joulu tarkoittaa leppäämistä ja television katselua. Ja hyvin harvat ihmiset muistavat enää nykyään joululeikkejä, tulevaisuuden ennustamista tai joululaulujen laulamista kaduilla.

Tämän lisäksi 49 % venäläisistä tuntee vanhat joulutavat. Koljadin eli joululaulujen laulamisen kaduilla ja taloissa mainitsi 26 %, kohtalon ennustamisen 20 %, kirkossa käymisen 6 % ja joululahjat 4 %. Jotkut kyselyyn vastanneista kertoivat ruoan runsaudesta ja erikoisista ruokalajeista.

Venäjän historia jatkuu. Kaikissa maailman 27 000 ortodoksisessa kirkossa on joulujumalanpalvelukset. Ajanlaskun aloittanutta ilosanomaa juhlivat myös Venäjän ortodoksinen kirkko ulkomailla, Jerusalemin, Georgian, Serbian ortodoksiset kirkot sekä luostarit, jotka noudattavat juliaanista kalenteria. Näin ollen juhlakellot soivat jouluyönä kaikilla mantereilla, mukaan lukien Etelänapamanner, jonne on rakennettu ortodoksinen kirkko.

Teksti: Andrei Karpin, Turku
Suomennos: Dmitri Ovtchinnikov

Andrei Karpin.

Joulupääsky lastenlehti vuodelta 1936. Helsingin kaupungin kirjasto.

Vauhdikas Troika. Joulukortti vuodelta 1912.

Koroistenkaaren, Kardinaalinkadun ja Niuskalankadun risteys.

Koroistenkaarelle uuden tekniikan varoitusvilkut

Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki on kiinnittänyt huomiota alueella olevaan vaaralliseen risteykseen ja haluaa pystyttää Koroistenkaarelle aivan uudentyypiset suojatien varoitusvilkut, joita valmistaa salolainen Havainne Oy. Varoitusvilkut sijoitetaan Koroistenkaaren ylittävälle

suojaletille Kardinaalinkadun ja Niuskalankadun risteys.

Varoitusvilkut edustavat aivan uutta tekniikkaa ja Koroistenkaari on ensimmäinen kohde, joka saa Turussa kyseisenlaiset varoitusvilkut. Ne eivät vilku jatkuvasti, vaan varoittavat autoilijoita aino-

astaan silloin, kun suojatietä on kulkijoita, joko odotamassa kadun ylitystä tai katua jo ylittämässä. Laitteisto havaitsee jalankulkijat ja pyöräilijät liiketunnistimien avulla.

Koroistenkaarella Halisten kohdalla autojen nopeudet nousevat suoralla kadulla usein liian suuriksi, jolloin autoilijoiden kyky havaita suojatietä tulossa olevia kulkijoita on huono. Suojatietä käyttävät kuitenkin paljon mm. lapset, jotka Halisten alueelta asioivat kadun toisella puolella sijaitsevassa kaupassa. Nykyisellään suojatie onkin turvallisuusriski.

Tämän tyyppiset varoitusvilkut alentavat Destia Oy:n tekemän tutkimuksen mukaan autojen nopeuksia keskimäärin 4–5 %. Nopeustason aleneminen vaikuttaa onnettomuusmääriin, esimerkiksi 5 % nopeustason aleneminen vähentää

kuolemaan johtavien onnettomuuksien riskiä 20 %:lla. Nopeuksien laskun lisäksi uskotaan autoilijoiden valpouden suojatien kohdalla myös parantuvan, kun vilkkuvalot varoittavat suojaletillä olevista kulkijoista. Vilkkuvaloina laitteistossa käytetään pieniä led-valoja, jotka ovat kooltaan pieniä ja lähes huomaamattomia pimeinä ollessaan.

Varoitusvilkut siirtyvät asennuksen jälkeen Turun kaupungin hallintaan. Halisiin asennettavat varoitusvilkut ovat näiden uudenlaisten varoitusvilkkujen ensimmäinen kokeilukohde Turussa. Niistä saatavia kokemuksia voidaan hyödyntää, kun vastaavien varoitusjärjestelmien käyttöä harkitaan Turussa muilla vaarallisiksi katotuilla suojaletillä.

Tapio Jokinen

www.linnasmaki.fi
• lounas • kokouspalvelut

KEETAPPI LKV

Kristian Lindqvist 0400 505 887, Niuskalankatu 2, 20380 Turku
kristian.lindqvist@kiinteistoetappi.fi

TURVAA TULEVAISUUTESI

Hanki asunto Turun Kuninkaanlaakson vapaarahoitteisesta B-talosta, palveluiden turvaamaa huoletonta asumista

VIIMEISIÄ ASUNTOJA VIEDÄÄN, NYT ASUNTOKAUPOILLE

Kuninkaanlaakson Senioritalot ovat ainutlaatuinen asuinkohde Turun Länsikeskuksen kupeessa, Kuninkaanlaaksossa. Korkeatasoiset asunnot on suunniteltu helppotoimiseksi ja esteettömiksi. Ne soveltuvat hyvin ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten asumiseen. Senioriasunto on vakaa turvallinen sijoitus, jonka arvo kasvaa. Voit myös hyödyntää hankinnassa edullista yhtiölainaa. Senioriasunto Kuninkaanlaaksossa antaa enemmän.

- mahdollisuus 24 h turvapalveluun
- kaupat ja monipuoliset palvelut lähellä
- hyvät bussi- ja liikenneyhteydet
- luonnonläheinen ympäristö, ulkoilu- ja kuntoilumahdollisuuksineen
- Kuninkaanlaakson hoivapalvelukeskus sijaitsee samalla tontilla

3 krs 1h+kt+alk 36,5 m² Mh. 60.590 € Lo 67.160 € Vh. 127.750 €

4 krs 2h+kt+kph 42,5 m² Mh. 67.800 € Lo 78.200 € Vh. 146.000 €

1 krs 2h+k+kph 51,5 m² Mh. 57.165 € Lo 94.760 € Vh. 151.925 €

2 krs 2h+k+kph 53,5 m² Mh. 67.410 € Lo 98.440 € Vh. 151.925 €

kiinteistoetappi.fi

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

• VEIKKAUS

• OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ

• MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 10–22, su 12–22

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua, nopeasti ja ammattitaidolla

Sahaus-palvelu

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8–17

Oikein hyvää joulua!

Tervetuloa tutustumaan herkullisiin ja täyttäviin hampurilaisiimme

Ateriaan sisältyy 0,4 l juoma, aimo annos ranskalaisiaperunoita ja majoneesit perunoihin, halutessasi saat ateriat eri perunavaihtoehtoilla: Valitse lohkoperunoilla tai ristikkoperunoilla, tai perunoiden sijaan vaikkapa raikas salaattimixaus. Kuningas kebabin hampurilaisissa on aina reilusti täytteitä ja eri kokovaihtoehtoja, isoon tai vähän pienempään nälkään.

Kuningas kebabin hampurilaismenu

Hercules hampurilainen

Seesamsämpylän välissä jäävuorisalaattia, ketsuppia, herkkumajoneesi, paprikamajoneesi, cheddarjuustoa, maustekurkkua, tomaattiviipaleita ja 100 g mehevää pihvi

6,60 / 8,50

Iso Hercules hampurilainen

Seesamsämpylä, ketsuppia, herkkumajoneesia, jäävuorisalaattia, cheddarjuustoa, paprikamajoneesia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita ja 180 g mehevää pihvi

7,80 / 9,70

Salsahampurilainen

Kerrossämpylän välissä ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, cheddarjuustoa, herkkumajoneesia, paprikamajoneesia, chipotle ananassalsaa ja kaksi 45 g mehevää pihviä

5,40 / 7,30

Iso Salsahampurilainen

Chilisämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, cheddarjuustoa, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, herkkumajoneesia, chipotle ananassalsaa ja kaksi 75g mehevää pihviä

7,50 / 9,40

Kanahampurilainen

Seesamsämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, cheddarjuustoa, herkkumajoneesia, ananasta, currymajoneesia, maissikuorrutettu sekä hieman chilillä maustettu kanapihvi

6,40 / 8,30

Karibian kanahampurilainen

Chilisämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, cheddarjuustoa, herkkumajoneesia, hedelmäistä ananas-salsaa, currymajoneesia, pariloitua broilerin sisäfilettä

8,10 / 10,00

Kerroshampurilainen

kerrossämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, cheddarjuustoa, herkkumajoneesia, paprikamajoneesia ja kaksi mehevää 45 g pihviä

5,40 / 7,30

Tripla hampurilainen

kerrossämpylä, jossa on kolme maukasta 45 g pihviä, kaksi viipaleta cheddarjuustoa, herkkumajoneesia, paprikamajoneesia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita

6,00 / 7,90

BBQ hampurilainen

Seesamsämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, herkkumajoneesia, paprikamajoneesia, bbq kastiketta, punasipulia, cheddarjuustoa ja 100 g mehevää pihvi

6,80 / 8,70

Iso pekonihampurilainen

Seesamsämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, herkkumajoneesia, paprikamajoneesia, cheddarjuustoa, reilusti rapeaksi paistettua pekonia ja 100 g mehevää pihvi

7,00 / 8,90

Chicago hampurilainen

Seesamsämpylä, ketsuppia, jäävuorisalaattia, maustekurkkua, tomaattiviipaleita, herkkumajoneesia, rapeaksi paistettua pekonia, mozzarellajuustoa ja 180 g mehevää pihvi

8,10 / 10,00

Lasten hampurilainen

Sämpylä, ketsuppia, herkkumajoneesia, hieman ranskiksia, salaattia, cheddarjuustoa ja 75 g mehevää pihvi

2,90

KUNINGAS KEBAB

Itäinen Pitkäkatu 90, puh. (02) 235 4059
ma-la 10.30-22.00, su 12.00-22.00

Ravintolan nimestähän se jo huomataan, että meillä on hampurilaisten lisäksi myös kattava laadukas kebab-valikoima, sekä ihania tuoreeltaan valmistettuja salaatteja.

Katso lisää osoitteesta www.kuningaskebab.fi

Lämpimästi tervetuloa ravintola Kuningas kebabiin viihtymään ja herkuttelemaan.

Minun kotiseutuni – maineettaan parempi Halinen

Aurinkoinen ja lämmin elokuinen tiistai Suomen Turussa vähän ennen puoltapäivää. Kampiföri seisoo Halisten puolella. Kuralan laiturista ei kyytiin halua juuri nyt kukaan, eikä liioin Halisista ole tulijoita. Hiljalleen virtaavan Aurajoen rannassa kukkivat keltaiset ulpukat, ympärillä levittäytyy kaunis maalaismaisema. Ollaan siis maalla?

Sitten hiekkatie rahisee... Tämähän on se mainettaan parempi Halinen. Millainen onkaan kotiseutuni Turussa?

Kauppakeskuksen ympäristö on jäsentymätöntä, avointa pysäköintialuetta, jonka reunoilla palvelut sijaitsevat. Alue ei ole viihtyisä eikä houkuttelee oleskeluun ja se koetaan kaupunkikuvaltaan tyypilliseksi asuinalueen tai lähion kauppa-keskukseksi, mutta sellaisenaan välttämättömäksi alueen asukkaille mm. kaupan suhteen. Alue on rakennettu kerralla, eikä sillä ole samaa monipuolisuutta kuin pidemmän ajan kuluessa rakennetulla alueella. Maisema on ikävännäköistä ja kuvastaa aikakautensa arvoja ja asenteita.

Palvelut on sijoitettu vilkkaasti liikennöidyn väylän vääärälle puolelle. Alue on kuin ”iso risteys”. Gregorius IX:n tien ylittäminen ei ole riskitöntä, vaikka risteyksessä on liikennevalot. Koululaiset – myös 8-vuotias poikani – joutuvat ylittämään tien ja kulkemaan pysäköintialueen läpi mennessään Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän iltapäiväkerhoon.

Pysäköintialueella liikkumisen koen lapsen kanssa vaaralliseksi. Kevyen liikenteen väylät mielletään silti positiivisina reitteinä, tosin pyöräilynopeudet ovat aika kovia ja vaaratilanteita bussipysäkin edustalla syntyy helposti.

Virnamäen kalliolla on alueella kuljettaessa monimuotoiset tilat luonnossa ja upeat näkymät Aurajokilaaksoon vaihtelevat. Ympäristö on kaunista maalaismaisemaa kaupunkialueella, ikivanhaa kulttuurimaisemaa, joka uhkaa vaurioitua. Ympäristö on suosittua ulkoilualueetta, jossa liikkuu paljon ihmisiä sekä heidän lemmikeitään.

Komoisten ryhmäkylän seutu muodostuu kolmesta tilasta, Komoinen, Tätilä ja Ranti, joista kahdessa pidetään hevosia, sillä pellot ovat yhä edelleenkin viljeltyjä. Alue on Turun upeinta maalaismaisemaa. Kylän rakennusten välissä on miellyttäviä ja yllätyksellisiä katutiloja, hienoa ympäristöä kaikille liikkujille. Sähkölinjat ovat yksittäinen häiriötekijä maisemassa.

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo on julkisella liikenteellä hyvin saavutettavissa. Alueella Halisten-kosken rannassa on hyvät parkkipaikat vaikka piknik-retkelle lähettäessä. Halistenkosken seutu on vaarallinen alue, jossa autoliikenne ja kevyt liikenne risteävät. Miten kehittää Halistenkosken hienoa ympäristöä tulevaisuudessa?

Halinen on asuinpaikkana todella hyvä, ja totisesti mainettaan parempi. Alueella on hyvät ulkoilumahdollisuudet: luonnonläheisyys iskee heti. Itsekin pääsen lenkipolulle takapihaltani. Lähivirkistysalueet ovat luonnonolosuhteiltaan upeita. Asukkaat tuntevat toisensa ja ovat tekemisissä keskenään, on muodostunut kylämäistä yhteisöllisyyttä. Lapsille Halinen on turvallinen paikka kasvaa. Alueella asuu paljon lapsia ja heille on runsaasti leikkipaikkoja ja puistoja alueen metsissä toimivin ja turvallisin välinein. Toisaalta alue on jakautunut selvästi kahteen osaan. Paavinkadun varren kerrostaloissa on paljon vuokra-asuntoja, kun taas alueen eteläosassa on omistusasuntoja pien- ja rivitaloalueella. Sosiaaliset haasteet painottuvat alueen vuokra-asuntovaltaiseen pohjoisosaan, jossa asuu huomattava määrä maahanmuuttajia. Tilastojen mukaan alueella on tiettävästi 56 eri kansallisuutta.

Kaupungin tulisi panostaa enemmän Halisten koulun alueeseen. Koulu on vaatimaton parakkikoulu, jossa on esikoululuokkia 1–3, sekä 1. ja 2. luokat. Koulu on tuotu paikalle 1997 ja kunnostettu 2007. Kentälle toivotaan pa-

rempaa valaistusta ja parempia pukusuoja, joita pyytävät Nappulaliigalaiset ja valmentajat vanhempineen. Nykyiset talveksi siirrettävät pukusuojat ovat auttamatta liian pienet. Ympärivuotiset suojat parantaisivat myös nappulaliigan olosuhteita kesäaikaan. Alueen jalkapallokentät Frantsin kentän lisäksi ovat osoitus alueen asukkaiden aktiivisuudesta. Nuntiuksenkujan vieressä sijaitseva kenttä ja Erik Julinin puiston kenttä on saatu Halisiin asukkaiden omasta aloitteesta. Kenttiä pidetään kunnossa talkoovoimin.

Virnamäen kalliion huonokuntoisia ulkoilureittejä tulisi parantaa. Opastusta tulisi selkeyttää ja polut tulisi merkitä paremmin maastoon. Polut tulisi pinnoittaa sepelillä kuten muutkin ulkoilureitit Komoisten kalmiston länsipuolella. Joten tähän Halisten parantamiseen on ryhdyttävä talkoil-la yhteisvoimin. Entäpä sinä?

Riitta Karjalainen
halislainen ”asumismallia 2006”
Nummenpakan ja Hannunniityn koulujen johtokunnan jäsen
Halisten yksikön vanhempain ryhmän jäsen

**Terve-
tuloa!**

**Hyvitämme
vähintään**

2000,-

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

Vie romut, raudat ja laudat jätekeskukseen!

Topinojan jätekeskus palvelee aamusta iltaan ja vastaanottaa muun muassa siivouksen ja remontoinnin jätteitä. Lisätietoa lajittelusta TSJ:n palvelunumerosta.

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku ☎ 020 728 2130
Avoinna arkisin klo 6.30–21

Lajittele jätteet kierrätykseen ja hyötykäyttöön!

- suurikokoinen metalliromu, tiili- ja kiviaines, pienet puhtaat maakuormat, hiekoitushiekka sekä puhdas puujäte, risut ja kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta
- pintakäsitelty puujäte 7,50 e/m³
- ikkunalasi: puitteeton maksutta, muuten 2,50 e/ruutu
- saniteettiposliini: lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- huonekalut: suurikokoiset 12,50 e/kpl, pienet 7,50 kpl
- bitumi < 100 kg erät 8 e, > 100 kg 125 e /tonni
- asbesti < 100 kg erät 10 e
- puhdas muovi 12 e/m³ • polttokelpoinen jäte 18 e/m³
- loppusijoitettava kaatopaikkajäte: 24 e/m³

Vaaralliset jätteet (eli ongelmajätteet), sekä sähkö- ja elektroniikkaromu otetaan kotitalouksilta vastaan maksutta.

0200 47470
www.tsj.fi

Kaarlo Forsman

Halisakka Johanna Lampinen puhuu luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen puolesta.

HaliSakka ja HaliSukko vuosimallia 2010

Keväisessä Halisillassa valitaan vuosittain Halisakka ja Halisukko. Arvonimien tämänvuotiset saajat eivät ulkoiselta olemukseltaan muistuta mielikuvaa jäitä paiskovista ja rymistävästä Halisten Ukoista, joiden uskotaan vanhan kansanperinteen mukaan aiheuttaneen jäiden lähdön keväisin. Vakuuttavuutta ja ripeää toimintatarmoa sen sijaan löytyy kummastakin arvonimen saajasta.

Isänpäivänä tapaamme vuoden 2010 Halisukon, **Tommi Reposen** itse teossa eli Nummen koulun liikuntasalissa jalkapallotreenejä vetämässä. Halisukon arvonimi tuli hänelle hieman yllätyksenä, vaikka lähes kaikki vapaa-aika on jo vuosia kulunut vapaaehtoisen talkootyön merkeissä Halisten Nappuloiden valmentajana. "Arvonimien myöntämistilaisuus oli mukava tapahtuma, mutta silloinkin oli kauhea kiire illan peleihin", kertoo tuore Halisukko tunnelmistaan.

Tommi aloitti jokamiehen "unelmaharrastuksen" eli nappula-valmennuksen vuonna 2004, kun hänen oma poikansa aloitti palloilun. Muiden onneksi harrastus ei jäänyt vain oman pojan joukkueen valmentamiseen. Nykyisin Tommi valmentaa nappuloiden lisäksi myös Turun Weikkojen vuonna 1999 syntyneiden palloilukaartia sekä toimii Weikkojen joukkueenjohtajana.

Tällä kaudella Tommin valmennettavat Halisissa ovat aivan pienimmät Nappulat eli vuonna 2004–2005 syntyneet. Halisten koulussa ja esikoulussa pidettiin alkusyksystä

mainoskampanja, jonka seurauksena viitisentoista uutta pelaajatoivoa aloitti uransa. Harjoituksia pidetään kahdesti viikossa ja ennen joulua aloitetaan ensimmäiset pelit samankäisiä vastaan. Yli puolet ryhmästä on maahanmuuttajien lapsia, mikä hieman lisää työn haasteellisuutta kieliongelmiin ja kulttuurillisten näkemyserojen vuoksi. Liikunnan riemun näkeminen sekä yhteenpelaamisen ja joukkuehengen kehittymisen ovat yhteinen ilonaihe sekä valmentajalle että treenejä seuraaville vanhemmille.

Tommin mielestä on suorastaan loistava asia, että lapset kirjaavat rykelmänä pallon perässä. Hänen mukaansa juuri tämänikäisten, koulunsa aloittavien liikuntaharrastukseen tulisi satsata erityisesti: lapset kun eivät kipeydy rasituksesta vaan kaikki liikkuminen hyödyttää sekä lihasvoiman että koordinaatiokyvyn kehittymistä. Toisaalta harjoituksen tulee olla lasta houkuttelevaa, rytmiltään vaihtelevaa ja leikkimielistäkin. Treenien aikana seurasimme, miten valmentaja "ui meressä", "onki kaloja laivassaan- hiio-hei!"

ja "kyykki maalla" pallo kainalossa. Aluksi ja lopuksi pelattiin toki myös jalkapalloa. Maaleja ei lasketa harjoituksissa, sillä kaikkien mielestä hausinta on itse pelaaminen. Kunnianhimoinen voitosta kilpaileminen saa odottaa, sillä onhan jalkapallo tarkoitettu hauskaksi ja terveelliseksi ajanvietteeksi eikä mitalien keruuksi.

Tommi on syntyperäinen turkulainen ja aloittanut oman jalkapallouransa Hannunniityn Nappuloissa. Sen jälkeen hän

pelasi nuoruusvuotensa aktiivisesti Turun Tovereissa ja on sittemmin siirtynyt Turun Kisa-veikkojen ikämiesryhmään. Jalkapallon ja muun perheen urheilun lisäksi aikaa ei juuri riitä muille harrastuksille, kertoo kolmen liikuntaa harrastavan lapsen isä.

"Halinen on hyvä paikka asua, lähellä luontoa rauhallisessa ympäristössä", Halisukko mainostaa. Tulevaisuuden toiveekseen Tommi ilmoittaa, että Halisiin rakennettaisiin kaikenikäisille yhteinen liikuntahalli, jossa olisi nykyistä enemmän mahdollisuuksia jalkapallotreeneihin ja muihin liikuntamuotoihin.

Halisakan kunnianarvoisan nimityksen vuodeksi 2010 sai biologi **Johanna Lampinen**. Arvonimen perusteena oli hänen toimintansa ideoijana ja toteuttajana EU:n tukemassa hankkeessa, jonka tarkoituksena oli "yhteisöllisyyden ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaupunkiyhteisössä". Käytännössä hanke tarkoitti ketojen perustamista ja linnunpönttöjen hankkimista Halisten alueelle. Vuoden pituisen projektin pystytys- ja hankintavaihe on nyt ohi, ja Halisissa on kolme ketoaluetta sekä 40 linnunpönttöä.

Hankkeen idea sai alkuunsa Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy:n asukas-yhdistyksessä heränneestä innostuksesta. Ke-

tojen perustus ja hoito tehtiin vapaaehtoisvoimin ja tukirahojen avulla hankittiin luonnonvaraisten kasvien siemeniä ja taimia. Kedot ovat kuivia niittyjä, joita esiintyy ihmistoiminnan ansiosta (esim. karjan laidunnus) ja myös luontaisena mm. vähäravinteisissa paikoissa. Ketojen hoitamisen (kevätharavoinnin ja heinänteon) seurauksena maaperä köyhtyy siinä määrin, että kasviston valtakasvit häviävät ja antavat tilaa vaatimattomimpiin elinolosuhteisiin totuneille harvinaisemmille ja monimuotoisille kasvilajikkeille. "Keto on kaunis esimerkki siitä, miten niukkuus johtaa lajien monimuotoisuuteen", kiteyttää Johanna Lampinen. Kaupunkiolosuhteissa keto saadaan syntyään niittämällä ja haravoimalla leikattu ruoho kompostoitavaksi muualle. Kedolla kasvavat kukat vuorostaan houkuttelevat paikalle runsain määrin hyönteisiä ja perhosia.

Erikokoisille kolopesijöille tarkoitettuja linnunpönttöjä hankittiin Hirvensalossa toimivasta yrityksestä. Huhtikuun alussa pöntöt jaettiin

halislaisille pihoihin ripustettavaksi ja samalla pönttöjen haltijoita opastettiin pönttöjen kiinnityksestä ja puhdistuksesta sekä pyydettiin mahdollisuuksien mukaan tarkkailemaan pönttöjen "asuttamista" ja lintujen pesiytymistä. Syksyllä kerätyn tiedon mukaan ainakin 11 pöntöstä pesiytyi poikue, pääasiassa talitiaisia, kirjosiippoja, sinitiaisia, pikkuvarpusia ja leppälintuja. Nähtäväksi jää, onko ensi vuonna entistä suurempi lintujoukko asettumassa pönttöihin.

Johanna Lampisen rakkaus luontoon ja innostus luonnonsuojeluun heräsi jo nuorena tyttönä. Biologian opiskelu Turun yliopistossa toi helsinkiläistytön Turkuun ja sille tielle hän on jäänyt. Mahdollisuus luonnonläheiseen asumiseen ja aikaisemmat työtehtävät Saaristomeren kansallispuiston suojeluprojekteissa ovat kiinnittäneet Johanna Lampisen Turun seudulle ja Halisiin. Viime vuosien saavutuksena on ollut biologian ja maantiedon aineenopettajan kelpoisuusvaatimusten suorittaminen Turun

yliopistossa perheenhoidon ohessa. Halisakan perheeseen kuuluu yhteiskuntatieteilijä-aviomiehen lisäksi kaksi kouluikäistä poikaa.

"On lottovoitto asua Halisissa, koska koko maailma on muuttanut luoksemme tänne" hehkuu Halisakka värikkään asuin ympäristömme ja väestömme puolesta. Rikastuttavia ihmissuhteita ja tapaamisia tarjoutuu erityisesti lapsiperheille koulun ja lasten harrastusten kautta. Vakavana puutteena Johanna Lampinen näkee yhteisen monitoimitilan ja alue-työntekijän puuttumisen Halisten alueelta. "Vaikka Halisten alueella joka viides asukas on alle 15-vuotias, puuttuu täältä tyystin yhteiset nuoris- ja liikuntatilat. Saataisiinpa jostain tukirahastosta starttiraha tämänkaltaisen toiminnan aloittamiseen, niin monen nuoren ja kokonaisten perheiden hyvinvointia voitaisiin kohentaa merkittävästi", arvioi Johanna Lampinen. Ehkäpä seuraavat Halisakat ja -ukot tarttuvat tilaisuuteen?

Tuula Manner

Kaarlo Forsman

"Kapteeni onkii laivassaan - hiio-hoi!" Halisukko Tommi Reponen vetää jalkapallotreenejä.

KATSASTUS-TARJOUS
loppuvuodeksi

Henkilö- ja pakettiautojen määräaikaikatsastus

39€
+mahd. päästömittaukset

Ville Wignen
Jouko Pursiainen

MÄÄRÄAIKAISKATSASTUKSET:
Henkilö- ja pakettiautot 4,-
Kuorma-auto alk. 60,- Peräv. alk. 40,-
PAKOKAASUMITTAUKSET:
bensa 15,- OBD 10,-
diesel 25,-

WP-Katsastus Oy
Tuulissuontie 34, LIETO,
puh. (02) 436 4300 www.wp-katsastus.fi

Av. ma-pe
klo 8-17

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.

AUTO-SALO
Kärsämäentie 4 Turku
Puh. (02) 2539 331

SAUTILA OY

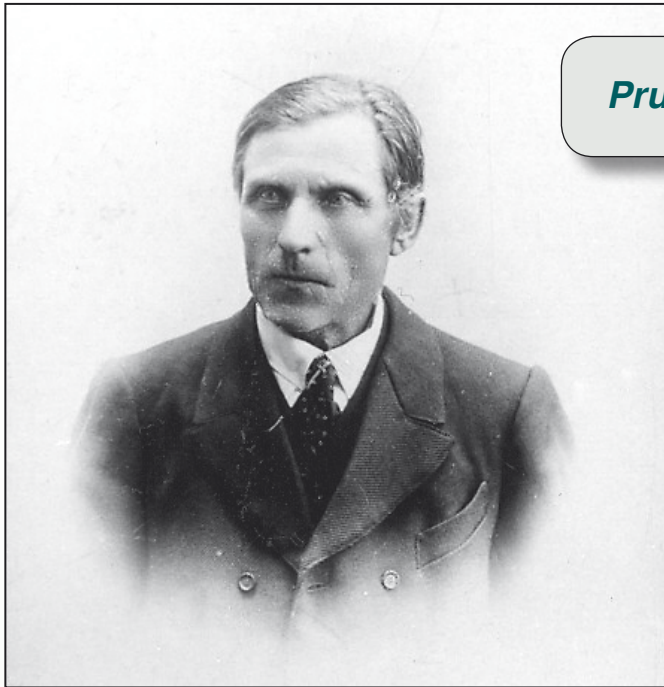
Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset
- Vaihtolavojen vuokraus
- Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³
- Sepeli-, sora- ja multatoimitukset
- Lumiurakat
- Teiden kastelut
- Nosturiauto kappaletavarakuljetuksiin
- Lavettikuljetukset
- Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuorma
- Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

Emilia Löytty, 1868–1944. Tallgrenien perheen lastenhoitaja, myöhemmin Prusin emäntä.

Pekkanen kartanon mylläri Mooses Löytty (1831–1905), Prusin emännän Emilia Löytty-Marjasen isä.

Prusin talon värikäs historia – osa 3

erityisesti Emmanuelista ja Emiliasta, hän sai varhain apulaisia lukukouluunsa.

Kun Amanda opetti poikaansa Emmanuelia lukemaan tämän ollessa 8-vuotias, hänellä oli oppilaana myös **Vihtori**-niminen poika. Emilia oli silloin 6-vuotias ja seurasi tarkkaan opetusta. Hänestä alkoi yhtäkkiä tuntua siltä, ettei lukeminen voi olla kovin vaikeaa. Jos Vihtori oppii, niin kyllä minäkin, hän ajatteli. Hän juoksi sitten äitinsä luokse ja pyysi, että saisi oman aapisen ja että äiti opettaisi myös häntä.

Emilia sai aapisen, jonka kannessa oli aapiskukko risuineen. Siitä alkoi kiivas opiskelujakso. ”Mikä tuo on? Ja mikä tämä on?”, hän kyseli vanhemmilta kirjaimien merkitystä. Joku kirjain oli kuin kirves, toinen kuin saunan koukku ja yksi oli ikään kuin pieni tyttö. Vanhemmat ehdivät jo hermostua: ”Eihän sinusta saa enää hetken rauhaa.” Emilia oppi kuitenkin pian kirjaimet ja saattoi istua rauhallisesti Vihtorin viereen jakkaralle oppimaan lukemisen salat juurta jaksain.

Seuraavaksi Amandan lukukouluun ilmoittautuivat poika ja Amandan sisarvainajan 16-vuotias tytär, jonka nimi oli myös **Emilia**. Amanda oli tavannut sisarvainajansa miehen kirkolla ja kysynyt kuulumisia ja lasten lukemisen taitoa. Mies oli sanonut, että muut kyllä osaavat, mutta Emilia-tytär on jäänyt oppia vaille. Mies ei enää kyennyt opettamaan, koska hän oli melkein kokonaan menettänyt näkönsä.

Sovittiin, että 16-vuotias Emilia tulee Löytyn talon palvelukseen, jossa hänet opetetaan lukemaan ja avustetaan hänen rippikoulun suorittamista.

6-vuotias Emilia opettajaksi

Amanda järjesti nyt opettamisenkin uudella tavalla. Emmanuel opetti poikaa ja 6-vuotias Emilia 16-vuotiaista kaimaansa. Amanda itse vain kuulusteli oppilaita silloin tällöin, jotta opetus ei olisi jäänyt vain lasten varaan.

Opetus tapahtui myllärin pirtin pöydän ääressä. Pirtissä kävi paljon vieraita myllymiehiä. Miehet kummastelivat pientä opettajaa. Oppilaana oleva Emilia ei pitänyt siitä. Hän säästi kahvista sokeria ja antoi sen pienellä opettajalleen sillä ehdolla, että opetus tapahtuisi kamarissa. Emilia-serkun kontrahtiin ilmeisesti kuului se, että hän sai kahvia joka päivä. Talon lapset taas saivat kahvia vain keskiviikkoisin ja sunnuntaisin.

Tämä opettamismalli osoittautui toimivaksi. Amanda ottikin sen jälkeen oppilaaksi usein juuri jonkun pojan ja tytön. Emmanuel opetti poikaa ja Emilia tyttöä. Oppilaat majoittuivat Löytyn taloon noin 8–9 viikon ajaksi riippuen siitä, missä ajassa he opivat lukemaan. Toiset oppilaista tulivat vielä kertauskursseille, jos lukutaito myöhemmin unohtui. Löytyn lukukoulussa oli oppilaita kaikkiaan yli viisikymmentä.

Amanda tiesi, että lapsella täytyy olla myös halua oppia lukemaan. Ilman sitä opetus on turhaa. Kerrankin eräs torpan emäntä pyytänyt, että hänen **Mooses**-poikansa pääsisi Löytölle kouluun. Emäntä oli perustellut pyyntöään lausuen sanatarkasti: ”Kun en minä saa sitä pirua oppimaan.” Amanda oli siihen huomauttanut vakavasti, ettei hän semmoiselle mielellä eikä semmoisilla sanoilla kykenisi ketään opettamaan. Poika pääsi Löytyn kouluun ja oppi lukemaan kuten myöhemmin hänen kaksi sisartaan.

Joskus taas oppiminen tuotti tuskaa muuten. Noin 9-vuotias **Martti** oli ollut 9 viikkoa Löytöllä lukuopissa, mutta hän osasi silloinkin vasta lukea tavu kerrallaan. Kun hän sitten lukusilla joutui ankan lukkarin eteen lukemaan, lukkari arvioi pojan lukutaitoa todeten, että tämä ei ”juuri mitään taida.” Mukana ollut pojan äiti suuttui, nousi ylös ja vakuutti kovalla äänellä, että Martti oli ollut Löytyn koulussa ja että kyllä siksi osaa tavata mistä kirjasta tahansa ja lukeakin niistä tavu kerrallaan. Nuori pastori selvittikin tämän jälkeen tarkemmin pojan lukutaidon. Hän arvioi poikaa: ”Kyllä sinä hyvässä alussa olet.” Tästä äiti oli iloinen todeten: ”Jos en olisi ollut rohkea, Martti olisi saanut kirjoihinsa huonon merkinnän.”

Löytyn pyhäkoulu

Sunnuntaisin iltpäivällä Löytyn pirtissä saattoi kokoontua 16 lasta pyhäkouluun. Leipälaudat käännettiin nurinpäin tuolien varaan pulpeteiksi. Jos mylläri Löytty oli kotona, pyhäkoulu aloitettiin

Emilian tie Ruovedeltä Maariaan

Räntämäkeläisen Prusin talon emäntä, Emilia Marjanen, oli kotoisin Ruovedeltä. Emilian isä oli mylläri Mooses Löytty. Äiti Amanda piti myllärintuvassa lukukoulua, pyhäkoulua ja puhekoulua. Emilian kautta opetus- ja ilmaisutaito siirtyivät sukupolvelta toiselle.

Prusin emännän **Emilia Marjasen** isä **Mooses Joel**inpoika **Löytty** syntyi vuonna 1831 Hämeessä Ruovedellä. Hänen vanhempansa **Joel** ja **Helena** asuivat Vilppulan tien varrella Siltalan talossa.

Mooseksesta kehittyi taitava puutyömies. Vuonna 1862 hän osallistui Pekkanen kartanon myllän ja mylläritalon kunnostukseen. Kun urakka valmistui, hänestä tuli Pekkanen kartanon mylläri. Samana vuonna hänen jäi leskeksi, kun hänen ensimmäinen vaimonsa **Sofia Aapontytär** (1829–1862) kuoli. Heille oli syntynyt kaksi tytärtä, **Miina** syntyi 1855 ja **Maija** 1857.

Pekkanen kartano sijaitsi ja sijaitsee vieläkin Näsijärven rannalla Ruovedellä noin 65 kilometriä Tampereelta pohjoiseen. Mylly ja myllärintalo olivat varsin lähellä kartanoa vuolaan putouksen vieressä. Putouksen jälkeen vedet laskivat Vaskun järveen.

Myllyn talo oli kaunis ja matala rakennus pituudeltaan suunnilleen 15 ja leveydeltään 10 metriä. Siinä oli etelän puolella suuri pirtti ja järven puolella kaksi kookasta kamaria. Ison eteisen kautta astuttiin jyrkästä ovesta pirttiin, jonka oven vastakkaisessa nurkassa oli mahtava muuri takkoineen ja leivinuuneineen. Muuri ei ollut seinässä kiinni. Sen ympärillä oli ainakin metrin levyinen käytävä. Takka oli näin melkein keskellä lattiaa. Ikkunoiden leveys oli suurempi kuin niiden korkeus. Ikkunat jakaantuivat pieniin ruutuihin. Pirtissä oli kolme ikkunaa ja kummassakin kamarissa yksi.

Mooses löytää Amandan

Mooses kävi lähes joka sunnuntai kirkossa. Kesäaikaan kirkkomatka tehtiin kävellen ja veneillä soutaen. Ensin hän soui omalla veneellä Vaskun järvellä Vuorenmaan rantaan, josta sitten käveli Isojärvelle Pekkanen torpan Seppälän rantaan, mistä kirkkoveine lähti. Isojärveltä taas päästiin jokea pitkin Pekkanen lahdelta isommille vesille. Siihen aikaan joka sunnuntaiamu lahdella soui useita veneitä Ruoveden kirkolle.

Lähellä Seppälän torppaa korkealla mäellä oli myös itsenäinen talo nimeltään Yltiö. Isännän sisar **Amanda** asui myös Yltiöllä. Mooses kiinnitti kirkkomatkoillaan huomionsa häneen. Amandakin oli kysellyt Mooseksen nimeä ja asuinpaikkaa. Molempinpuolinen kiinnostus johti avioliittoon. Häät vietettiin 4.6.1865.

Amandan äiti oli nimeltään **Leena Larkka**, joka oli ollut aikoinaan Larkan talon emäntä. Hän jäi nuorena leskeksi ja piti taloa kolmen lapsensa kanssa. Kun naapurit lähtivät viemään mastopuuta Turkuun, leski lähti mukaan nuoren poikansa kanssa. Hevoselle he sitten tekivätkin maantietä pitkin Turkuun saakka. Kun he lähtivät, pieni Amanda-tytär oli itkenyt. Hän pelkäsi, että susi voi vaikka syödä äidin pitkällä matkalla. Äiti oli tähän tokaissut, että sitten hän katselisi suden takalistosta kuin luhdin ikkunasta.

Leena Larkka kuoli lasten ollessa keskenkasvuissa. Lapset jättivät Larkan talon autioksi. Vanhimman veljen tullessa Yltiön talon isännäksi Amanda muutti hänen mukanaan Yltiön taloon.

Amanda oli ollut äitinsä kuoleman jälkeen palvelijana taloissa. Tytöt lähtivät siihen aikaan 13-vuotiaana palvelukseen. Eräänä kesänä Amanda paimensi apteekkarin kuttuja. Apteekkarilla oli kaksi tyttöä, jotka puhuivat vain ruotsia. Amanda oppi kesän aikana ruotsin kielen, joka syöpyi syvästi hänen mieleensä.

Kun apteekkarin tyttäret jatkuvasti kysyivät häneltä kuttujen perään, hän vastasi: ”Jag är ej någon bock, hur kunde jag lukta, vart getterna gått?” Eli Amanda kielsi olevansa pukki, joka pystyisi hajuaistillaan löytämään kutut.

Kerran taas hänen työkumppaninsa oli samanikäinen tyttö, joka kuoli palvelusuhteen aikana. Tyttö oli tullut herätykseen viimeisenä elinvuotenaan. Tämä kuolemantapaus ja kuolevan viimeiset puheet vaikuttivat voimakkaasti Amandaan. Amanda jäi pois palveluksesta, koska ei voinut tämän työn takia osallistua joka sunnuntai jumalanpalvelukseen. Tämän jälkeen hän elätti itsensä käsitöillä.

Mooseksen ja Amandan perhe kasvaa

Mooses ja Amanda solmivat avioliiton juuri suurten nälkävuosien alun kynnyksellä 1865. Perhe kasvoi. **Emmanuel** syntyi 31.8.1866. Prusin tuleva emäntä **Emilia** syntyi kahden vuoden päästä 23.8.1868. Seuraava tytär, **Amanda**, syntyi taas kahden vuoden kuluttua 17.7.1870. Kului taas kaksi vuotta ja syntyi tytär **Lida** 17.7.1872. Nuorin tytär, **Aleksandra**, syntyi 11.12.1874.

Runsaan kahden vuoden kuluttua 1.2.1877 syntyi vielä yksi tytär, **Eriika**. Emilia oli silloin 8-vuotias. Pieni vauva herätti Emilian hoivavaistot. Hän hoiti ja tuuti lasta. Kun lapsi kuoli jo seuraavan vuoden kesällä 1,5 vuoden iässä, tuli siitä suuri suru Emilialle.

Aleksandran syntyessä 1874 oli Mooseksen ensimmäisestä avioliitosta syntynyt esikoislapsi Miina 19-vuotias. Hän oli jo silloin palveluksessa muualla. Nuorempi sisaruksista Maija oli silloin 17-vuotias. Hän asui vielä kotona.

Maijaa häiritsi se, että äitipuolella oli toistuvasti uusi lapsi kehossa. Kerrankin Amandan kysyessä Maijalta, ottaisiko tämä vauvan syliinsä, 18-vuotias Maija tokaisi, ettei hänellä mitään lasta ole. Amanda vastasi, ettei hänelläkään 18-vuotiaana lasta ollut. Hänhän meni naimisiinkin vasta 30-vuotiaana. ”No, nyt niitä on senkin edestä”, sanoi Maija, jolle myöhemmin syntyi vielä kaksi kertaa enemmän lapsia, mitä hänen äitipuolellaan Amandalla oli.

Löytyn lukukoulu

Amanda oli hyvä lukemaan. Hän piti opetustyöstä. Aluksi hän opetti tytärpuolensa Miinan ja Maijan lukemaan. Siitä hänen maineensa hyvänä lukijana ja opettajana levisi lähitiennölle myllymiesten mukana. Hän sai jatkuvasti pyyntöjä opettaa lapsia lukemaan. Hän oli useiden naapurien lasten kummina. Sitten hän opetti nämä kummilapsensa lukemaan ”kummilahjana”, kuten hän itse sanoi.

Lapset tulivat päiväksi Löytölle lukukouluun. Amanda opetti heitä kehrätessään ja muiden askareittensa lomassa. Lapsistaan,

Wc-, käsi- ja muut pehmpaperit, henkilöhygieniatuotteet. Kaikki siivousaineet – ja välineet. Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY
Oriekedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avooina ark. 7.30–16.30

**siisti
piste**

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

Tukku-Invest Ky

Oriekedonkatu 4
041 504 7792
ark. 8–16

Rakennustarvikkeita
rakennusmuovi 43 €
tervappaperi 12 €
alusgate 33 €
saneerauslaasti 10 €
lattiatasoite 8 €
alupaperi 12 €
keittiöhanat 40 €

Koneita ja laitteita
Ynnä paljon muuta

tiin myllärin johtamalla virren veisuulla. Jos hän ei ollut kotona, Amanda aloitti suoraan opetuksen, sillä hänellä ei ollut Mooseksen tapaan laulutaitoa.

Lapset saivat pyhäkoulussa läksyjäkin, jotka vielä oli rätätelöity kullekin erikseen kunkin taitojen mukaan. Luetun ymmärtämistä harjoiteltiin Lasten raamatusta. Katekismuksesta taas annettiin ulkolukuläksyjä. Pienemmät lapset saivat läksynsä **Martti Lutherin** Vähäkatekismuksesta. Varttuneemmat lapset saivat läksyjä taas Isosta Svebiliuksesta. Tämä viimeksi mainittu teos oli ruotsalaisen piispan **Olaus Svebiliuksen** 1600-luvulla laatima Lutherin Vähäkatekismuksen selitys- ja täydennysteos, jonka **Daniel Juslenius** suomensi 1745. Kirja on vieläkin käytössä joissakin herätysliikkeissä.

Prusin tuleva emäntä oppi tänä aikana Svebiliuksensa kannesta kanteen. Prusin emäntänä ollessaan hän kuulusteli talon palvelijoilta katekismustietoja, jos talossa oli tulossa lukukinkerit. Kuulustelu ei tuottanut hänelle mitään vaivaa, koska kirjan teksti oli niin syvästi syöpynyt hänen mieleensä.

Paikkakunnan ”kilpailevat” koulut

Amanda ei ollut paikkakunnalla ainoa lukukoulua pitävä. Myös lukkari opetti lukutaitoa. Kartanon herra **Johan Aminoff** perusti Pekkalan kartanoon kansakoulun vuonna 1881. Emilia oli silloin 13-vuotias.

Amanda piti näitä muita kouluja itselleen kilpailijoina. Hän ei päästänyt Löytyllä asunutta sisaren tyttärtään Emiliaa lukkarin lukuoppiin. Tämä halusi rippikouluun ja Amanda oli sitä mieltä, että Emilia ei osannut vielä riittävän hyvin lukea. Kun tyttö välttämättä sinne kuitenkin halusi, Amanda kielsi sanomalla: ”En minä sinua junttikouluun lukkarille evästä.” Amanda meni asiasta puhumaan silloiselle Ruoveden apulaispastorille, tulevalle Maarian kirkkoherralle **Ivar Tallgrenillekin** varmemmaksi vakuudeksi. Asia järjestyikin ilmeisesti Amandan tahdon mukaan.

Amandan mielestä Pekkalan kartanon kansakoulussa opetettiin turhia asioita. Hänestä hyvä lukutaito riitti. Sen avulla kyllä selviää lukusista. Hänen oma tyttärensä Emilia olisi kuitenkin halunnut mennä kouluun kirjoitusta ja muita taitoja oppimaan. Emilia itki monet illat, kun hän ei saanut lupaa koulunkäyntiin. Hänen äitinsä pelkäsi, että muut lapset olisivat opettaneet koulussa kaikenlaista pahaa, kun äiti oli varma siitä, että ”paha se aina istuu ihmisessä kiinni paremmin kuin hyvä”.

Mutta oli Amandan nöyryyttäväkin kouluasioissa. Hänen oman Amanda-tyttärensä opettaminen lukemaan osoittautui hänelle ylivoimaiseksi tehtäväksi. Kun hän sitten lopulta vei tyttärensä Pekkalan kansakouluun, joutui hän sanomaan opettajalle, neiti **Holmille**: ”Tuon tämän lapsen Teidän kouluun, kun en itse osaa häntä kasvattaa.”

Kun Amanda sai oppia kirjoitustaidosta kansakoulussa, myös muut lapset innostuivat opettelemaan kirjoittamista. Taloon hankittiin rihvelitaluu tätä varten.

Emmanuel oppi kirjoittamaan huolellisesti ja hitaasti kauniiseen kaunokirjoitustyyliin hiukan samaan tapaan kuin hän puhui. Emilialle sen sijaan hidas ja huoliteltu kirjoittaminen oli ylivoimaista. Hänkin kirjoitti samalla tavalla kuin puhui, nopeasti.

Joulu Löytyn talossa

Myllärin talon navetassa hoidettiin lehmä, vuohia, lampaita ja siikojä, ja joskus myös kanoja. Syksyisin teurastettiin lampaita, vuohia, vasikoita ja iso sika. Joulun juhlaruuaaksi teurastettiin porsas.

Joulun kynttilät valmistettiin itse. Talon emäntä valmisti talin ja kynttilöiden sydämet. Lapset hoitivat valutyön. Jokainen sai valaa itselleen haarakynttilän, joka sitten laitettiin aattoiltana palamaan.

Lapset olivat mukana myös joulusiivouksessa ja leipomisissa. Myllärin emännällä riitti jauhoja. Valkea vehnäjauho oli vielä silloin tuontitavaraa, jota sai vain kaupungin kauppoista. Sieltä ostettiin kuitenkin vain sokeria ja kahvia.

Joulunvietto alkoi saunomisella. Ensimmäiset saunat miehet: mylläri Löytty, Emmanuel ja talon renki. Tytöt menivät samaan aikaan navettaan. Tämä oli Emilian mielestä joulun paras hetki. Hän sai antaa lehmille oikein hyvin heiniä ja hevoselle kauruja. Lehmälle hän teki alustan havuista. Hän testasi alustaa menemälle siihen itse makuulle, jotta siitä saisi mahdollisimman hyvän.

Sitten tyttäret ja naispalvelijat menivät saunaan. Emäntä valmisteli samaan aikaan jouluillallista tupaan. Tuvan pöydälle laitettiin valkea liina, kynttilät asetettiin paikoilleen ja sytytettiin, leipä ja kala leikattiin, porsaanpaisti ja perunalaatikko otettiin uunista ja valmistettiin tarjoilukuntoon. Tarjolle laitettiin myös palvattua porsasta. Kun kaikki valmistelut oli tehty ja naisväki tullut sau-

nasta, istuttiin joulupöytään.

Ennen kuin jouluteria aloitettiin, mylläri Löytty haki kaapistaan latuskaisen pullon ja pikarin. Hän kaatoi pikarin täyteen ja joi sen tyhjäksi. Pikari täytettiin uudelleen. Nyt juomaa tarjottiin talon emännälle. Emäntä kastoi juomalla huuliaan ja tarjosi sitten pikarin nuorelle renkipojalle, joka tyhjensi pikarin kokonaan. Pikari täytettiin ja nyt vuoron sai naispalvelija ja hänen jälkeensä lapset vanhimmasta nuorimpaan. Tämä kaikki tehtiin juhlan kunniaksi, kuten mylläri Löytty asian ilmaisi. Sen jälkeen laitettiinkin pullo ja pikari takaisin kaappiin, jossa ne saivat olla seuraavaan jouluun saakka, jos ei sattunut merkittävää juhlatilaisuutta vuoden aikana.

Ennen ateriala isäntä muistutti vielä lapsilleen, että on muistettava myös niitä monia, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua näin runsaaseen joulupöytään.

Aterian jälkeen takkaan sytytettiin pystyvalkea. Sen ääressä veisattiin jouluvirsi ja luettiin jouluvankeliumi kynttilöidenkin palaessa. Tunnelma oli korkea, vaikka lahjoja ei ollut. Tuvan lattia oli pesty, mutta siinä ei ollut pahoja. Aattoiltana ei voinut ajatellakaan, että lapset olisivat leikkineet. Emiliasta tuntui myöhemmin ihan sopimattomalta, kun hän huomasi, että Maariassa lapset saattoivat peuhata pahnioilla jouluisin.

Kun takka sammui, koko perhe meni nukkumaan.

Kirkkomatka ja joulupyhä

Joulukirkkoon oli lähdeittävä seuraavana aamuna varhain. Matkakin oli pitkä. Talon emäntä ja isäntä saivat mukaansa aina ainakin kaksi lasta. Matkalla tuli usein hyvin kylmä, eikä kirkkokaan ollut lämmin. Kirkossa paloivat juhlatilaiset joulukynttilät ja papeilla oli päällään koreat kaavut.

Joulupyhät vietettiin harrashenkisesti. Luettiin paljon ja kuulusteltiin ulkolokutaitoa. Kirjojahan ei ollut paljon: Raamattu, virsikirja, katekismus, Lasten raamattu ja almanakka.

Vasta kolmannen päivän jälkeen jouluaatosta lapset saivat luvan leikkiä. Suuri pirtti oli mitä parhain leikkipaikka. Sinne saivat tulla naapurienkin lapset. Joululeikkinä oli harjankaa-toleikki, jossa yritettiin kaataa kengällä lyhytvartinen pellava-harja. Leikkijöiden istumajärjestystä muutettiin sitten sen mukaan, miten itse kukin onnistui harjan kaatamaan.

Löytyllä ei tehty joulutaikoja, kuten ei muitakaan taikoja. Talon emäntä varoitti niitä tekemästä kertomalla, miten eräs nainen oli sanonut, että hän ei jonkun taian takia sinä iltana puhu mitään. Kun hän sitten oli mennyt saunaan, hän oli saanut halvauksen ja kuollut. Emännän mukaan se oli Jumalan tuomio taikomisesta, joka oli hänestä tuomittavaa syntiä.

Loppiaisenä syötiin porsaasta tehtyä makkaraa, ja 40 päivää joulusta eli kynttilänpäivänä 2. helmikuuta oli vuorossa porsaan pää. Sorkat säästettiin laskiaiseksi. Silloin oli sanonta: ”Laskiaisenä syödään, mitä jouluna jää, sian sorkat ja pää.”

Tukkilaiset Löytyllä eli puhekoulu

Ruovedellä puhuttiin lähes puhdasta yleiskieltä, d vain sanottiin l:ksi. Löytyilläkin miehet puhuivat näin. Äiti Amandan vaikutuksesta tyttäret eivät kuitenkaan omaksuneet tätä kielenkäyttöä. Äiti oli oppinut toisenlaisen puhetavan nuoruudessaan ollessaan herrasväen palveluksessa.

Kerran kun Amanda sanoi saunassa miehelleen, mylläri Löyttylle: ”Annatkos minulle sen paidan. Se on siinä laudalla.” Mies tokaisi: ”Oho, tulipa se hienosti: paidan ja laudalla.” Tällaista d-puhetta Mooses nimitti panskaamiseksi.

Kun talon tyttäret olivat vielä pieniä, taloon majoittui tukkilaisia Ikaalisten suunnasta ja Pohjanmaalta. Kun puun myyntirajoitukset poistettiin, Pekkalan kartano myi runsaasti tukkipuita myllärin talon takana olevista metsistä. Tukkilaiset majoittuivat Löytyn taloon. Pirtin lattia oli silloin öisin täynnä nukkuvia tukkilaisia.

Lapsia huvittivat tukkilaisten puhetavat. Yksi Ikaalisista tullut mies väitti talonväelle: ”Ei mihneä puhuta niin hyvää suomee kun Kyröh, Karkuh ja ikaalihih. Se on ihan niinkun rykih, räntih ja kirjahkin on.” Yksi pohjanmaalainen taas komensi mukaansa otta- maansa poikaa: ”Paasta ny poika sitä suutas pienemmälle ja häpee.”

Tukkilaiset kertoivat myös erilaisia runonpätkiä ja pilkkavirsiä, kuten esimerkiksi ns. Matti-papin saarnan, josta osa kuului: ”Olen siitän paras, etten ole varas, en ole kuollu kenenkään kaivoon, enkä ole halannu toisen miehen vaimoo. Kyllä te haisevat vuohipukit ette nyt välitä siitä, mitä minä teille sanon, mutta viimeisenä päivänä te kyllä sanotte: ’Matti-pastori auta meitä.’ Mutta minä sanon teille: ’Se on nientua se.’”

Talon emäntä oppi tästä taidon pitää miesten puheet tuvassa jotensakin kurissa. Tästä myös Prusin tuleva emäntä Emilia-tytär

sai ensi opin siitä, miten talon miesväen kanssa tullaan toimeen, ja miten kiinnostavaa puhuttu kieli voi olla.

Puheen merkitys korostui myös lukuharjoituksissa, jossa Amandan ohjeena oli: ”Pitää lukea niin, että jokainen huomaa, että sen itsekin ymmärrät.”

Amanda saattoi myös puuttua lasten opetustyöhön kuullessaan jonkun oppilaan lukevan: ”Kyllä sinä nyt jo juuri ja juuri sen sanan siitä kirjasta irti saat. Mutta ymmärrätkö mitään siitä, mitä luet? Pysähdy siinä merkeissä, ei niiden ohi saa sillä lailla ravata.” Tähän Mooseskin saattoi penkiltään puuttua: ”Hoo, vai on niillä merkeilläkin joku tarkoitus? Ja minä kun olen niitä luullu vallan rykin roiskeeksi.”

Kun Emilia sitten muutti Maariaan, hän säilytti äitinsä puhumisen tavan ja siirsi sen vielä lapsilleen. Heistä ei kukaan omaksunut Maariassa tai Turussa puhuttua kieltä. Amandan opit siirtyivät näin sukupolvelta toiselle ja vielä myöhemmin laajemmille piireille. Emilian pojasta, **Kaarlo Marjasesta** (1899–1984), tuli nimittäin merkittävä puhetaidon opetuksen ja teoreettisen kehityksen viitoittaja Suomessa.

Emilia muuttaa Maarian pappilaan

Vuonna 1878, kun Emilia täytti 10 vuotta, Ruoveden apulaispastoriksi nimitettiin Maarian tuleva kirkkoherra Ivar Tallgren (1850–1936), joka oli silloin 28-vuotias. Hän oli avioitunut pari vuotta aikaisemmin Raahessa **Jenny Maria Montinin** (1852–1931) kanssa.

Tallgrenien lapsista **Oiva** syntyi samana vuonna, kun perhe muutti Ruovedelle eli vuonna 1878. **Kaarlo** syntyi seuraavana vuonna eli 1879, **Aili** vuonna 1883 **Aarne Michaël** 1885 sekä **Anna-Maria** 1886.

Tallgrenit muuttivat Maariaan toukokuussa 1887. He ehtivät asua Ruovedellä yhdeksän vuotta. Ivar Tallgren sai viran 37-vuotiaana Maarian seurakunnasta. Samalla vanhempien lasten, Kaarlon ja Oivan, koulukäynnin jatkaminen helpottui. Jo seuraavana syksynä he pääsivät ”Prusin lyseoon”, **Matti Marjasen** pitämään kiertokouluun ja myöhemmin Turun klasisiseen lyseoon.

Tallgrenit olivat kiinnittäneet huomiota Ruovedellä opinhaluiseen Emiliaan. Kun he sitten muuttivat Maarian pappilaan, seurasi Emilia heitä sinne lastenhoitajana. Hän oli silloin 19-vuotias.

Emilia loi kiinteät suhteet lapsiin, jotka sanoivat häntä Innaksi. He kokivat hänet läheiseksi ja vaikuttavaksi erityisesti puhe- ja satujen esittämistaidoillaan.

Emilian satuvarasto oli suuri ja hänen esitystaitonsa vaikuttava. Sadunkertomisen taidon ja perinteen hän oli saanut isänsä Mooses Löytyn äidiltä, **Helena**-mummolta. Emilialla sanotaan olleen vuorenpaikan ääni kertoessaan satua vuorenpaikosta. Hän osasi myös olla viekas, liukas, uhkaava, pyytävä tai pelottava aina sitä mukaa, kun vain tarvittiin.

Kun Emilia sitten avioitui Maarian seurakunnan kanttorin Matti Marjasen (1856–1931) kanssa ja muutti Prusin taloon, loppuivat nämä Emilian satutunnit Maarian pappilassa.

Emilian sanotaan olleen erityisesti ihastunut Aarne Michaëliin (1885–1945), joka oli ollut vain kaksivuotias Emilian aloittaessa lastenhoitajana Tallgreneillä. Ihastus oli molemminpuolista. Kun Emilia ja Matti Marjanen kihloutuivat seitsemän vuoden kuluttua muutosta, Aarnen kerrotaan sanoneen: ”Jätä Marjanen ja ota minut. Kyllä minä pian kasvan.”

Teksti: Timo Leinonen
Kuvat: Matti Lehtikunnaksen kokoelmat

Lähteet
Emilia Löytty-Marjasen, Emilia: Löytyn suvun historia. Elli Lehtikunnas-Marjasen puhtaaksikirjoittamat muistelmat.
Mustakallio-Lehtikunnas, Elina: haastattelu Helsingissä 17.6.2010, sekä siihen liittyvät lukuisat keskustelut, haastattelijana Timo Leinonen Pekkalan kartanon esittely Internetissä, http://www.pekkalankartano.fi/index.html 7/2010
Tuulio, Tyyne: Keskipäivän maa. 1916–1941. WSOY, Helsinki, 1969.

KALLE SIPIIÄ Tmi
Kaivuu-, Kuljetus- ja Traktoriyöt

- Kaivuutyöt
- Traktoriyöt
- Lanaukset
- Haketusta
- Kuljetukset
- Lumityöt
- Jyrsintää
- Vaihtolavapalvelu

Puh. 0400 220 732

kalle.sipila@pp1.inet.fi

Kalloistenkatu 7, Turku

www.kallesipilatmi.fi

PARTURI KAMPAAMO

Kiitän asiakkaitani kuluneesta vuodesta!
Hyvää Joulunaikaa & Onnellista Vuotta 2011!

Avoinna:
ma-ti-to-pe
ke
la

9–17
10–19
9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. (02) 2370 656
Gsm 040 5112 313

Leo Valanen

Viikon vilkkain päivä on lauantai, silloin lähtee moni kukka-asetelma tuliaisiksi tai oman kodin piristykseksi.

Leo Valanen

Elisa arvioi Katjan tekemää asetelmaa

Hamaron tytöt kauppahallin kaunistajina

Tunnelmallinen Kauppahalli sai piristystä paluumuuttaja **Elisa Hedenströmin** keväällä perustamasta kukkakaupasta.

Elisa Hedenström on paluumuuttaja Hollannista, missä hän ehti asua 12 vuotta. Hollantiin Elisan vei rakkaus hollantilaiseen mieheen. Uudessa kotimaassaan Elisa teki aluksi töitä kokkina, kuten miehenensäkin mutta joutui luopumaan siitä selkäkipujensa vuoksi. Hän opiskeli floristiksi ja työskenteli kukkakaupassa.

Kukka-ala tuntui alusta asti kiinnostavalta. Hollannissa kukka-ala on ihan omaa luokkaansa, onhan Hollanti kukkien ja varsinkin tulppaanien ansiosta tunnettu koko Euroopassa.

Muutto takaisin kotiseudulle tuli pikaisena päätöksenä. Äiti sairastui vakavasti ja kun Elisan ainut sisko asuu myös ulkomailla, tuli tunnolliselle tyttärelle ajatus, että vanhempia täytyy lähteä tukemaan ja autamaan. Avomies **Rene** ja parin kaksi lasta suostuivat äidin tuumaan ja niin päätettiin muutto Suomeen.

Maaliskuussa 2010 Elisa perusti miehensä kanssa **Flowers & Lifestyle** kukkakaupan, jossa on kukkien ja kukka-asetelmien lisäksi myynnissä somistustarvikkeita niin sisälle, kuin puutarhaankin. Hollannissa järjestetään kukka ja puutarha-alan messuja ja niistä Elisa käy miehensä Renen kanssa valikoimassa tuotteensa kauppaan. Lähes kaikki, mitä kaupassa myydään, tuodaan Hollannista.

– Keski-Euroopan messut ovat aivan upeita, Elisa huokaa.

Hollannissa kokkina työskennellyttä Reneä alettiin houkutella keskitalveksi kokintöihin suuriin perinteisiin luistelukilpailuihin. Houkutteleva tarjous vei miehen Hollantiin. Elisa tarvitsi kipeästi apulaista, yksin ei koko palettia pystyisi pyörittämään.

Kuin sattuman kauppa juuri muotoilijaksi valmistunut **Katja Kunnari**, melkein naapurintyttö, etsi työtä ja kokemusta eri aloilta. Elisa pyysi Katjaa kokeilemaan apulaisenaan.

Yhteistyö alkoi heti sujua, saman iloisuus ja huumorintaju yhdisti tyttöjä heti ja kun Katjan kädentaidot ja asiakaspalvelu miellyttivät Elisaa, niin työsuhteen syntyä. Elisa kehuu Katjan tuoretta ja taiteellista otetta. Katja on paikkaamassa Renen poissaoloa keskitalven kukkakaupassa.

Voi, kun voisin pitää Katjan vielä siitakin eteenpäin, sanoo Elisa.

Yrittäjän realiteetit ovat kuitenkin kovat, työtä täytyy tehdä 6 päivää viikossa, hoitaa koulua käyvät lapset ja sitten oman äidin auttaminen, jota varten Suomeen muutettiin, Elisa kertoo.

Työn ja kotihommien raskaus ei näy kuitenkaan asiakaspalvelussa, iloinen nauru raikuu tyttöjen putiikista, kun vuoro vaihtuu jättää Elisa aamupäivän työn jälkeen kauppansa Katjan hoteisiin.

Joulukiireet työllistävät varmaan molemmat työt ja he odottavatkin mukavaa ja tunnelmallista hyörinää liikkeeseen. Tytöt odottavat sormet syhytten, milloin näyttäviä joulusetelmia ja kransseja saa alkaa tehdä.

Kauppahalli on suurten markettien vyöryssä jäänyt taka-alalle, mutta sen arvostus on alkanut kasvaa tunnelmallisine lounaspaikkoineen ja pikkukauppoineen. Kauppahallin tunnelma on ainutlaatuinen. Tervetuloa, huikkaavat tytöt tiskin takaa.

Pirkko Kunnari

www.lassila-tikanoja.fi

Yy kaa koo nee!

Helppo tapa laskea
hiilidioksidipäästöjä

L&T:n Nelilokeropalvelun avulla
lajittelu ja kierrätys on vaivatonta.
Kokeile niin huomaat!

Teija Laine-Kalliokuja, Turun Tapetti ja Maton kauppias ja jokapaikanhöylä.

Sata vuotta sisustukselle – Turun Tapetti ja Matto

Turun Tapetti ja Maton kauppias **Teija Laine-Kalliokuja** on juuri palannut Hampurista, jossa hän on ollut ostamassa mattoja. Kauppias on kaksi päivää ravannut vapaasatamassa kapeita ja vetoisia käytäviä myyntikonttien välissä.

– Sen jälkeen tietää kävelensä, puuskahtaa kauppias. – Reissuilla on kiva käydä valikoimassa tavaraa myyntiin. On kiva löytää sellaista, mitä ei ole muualla. Keski-Euroopan ja Italian messuilta hankitaan aina jotain spesiaalia, mitä kauppias tietää oman asiakaskuntansa haluavan.

Myyntinäyttelyissä on oma erikoinen tunnelmansa, joka eroaa paljonkin suomalaisesta kaupankäynnistä. Mattokauppiat tulevat Intiasta, Pakistanista, Kiinasta ja monesta muusta eksoottisesta maasta. Myyjät pitävät aina kello yhdentoista teen. Asiakkaallekin tarjotaan teetä, jos hän haluaa. Jos ei, niin asiakas saa kierrellä omin nokkinensa ja palvelu alkaa pelata taas tehetken jälkeen.

Ennen varsinaista kaupan tekemistä jaaritellaan ensin puoli tuntia – siinä käydään läpi muun

muassa perheasiat. Kaupanteossa on Teija Laine-Kalliokujan mukaan oma hohdokkuutensa.

Perheyritys ajan hermolla

Turun Tapetti ja Matto on ollut pitkään saman perheen yritys. Teija Laine-Kalliokujan vanhemmat ostivat yrityksen vuonna 1972 ja nykyään sen toiminnasta vastaavat Teija ja hänen puolisonsa **Jari Kalliokuja**.

Liikkeen sisäänosto on molempien kauppiaiden harteilla: Teija ostaa matot ja tapetit ja Jari mm. kaakelit, laminaatit, parketit, työkalut ja maalit. Liike kuuluu Merkkimatot- ja Värisilmä-ketjuihin.

– Ketjuun kuuluminen takaa edullisemman tavarat, toteaa Teija Laine-Kalliokuja. – Ketju voi tehdä yhdessä isompia ostoksia. Asiakkaalle saadaan edullisempi hinta myös suorilla messuostoksilla, sillä silloin jää välikäsiä pois.

Turun Tapetti ja Matolla on kaksi myymälää. Keskustaan perustettiin myymälä sata vuotta sitten Eerikinkatu 10:een. Silloin myytiin tapetteja ja vahan kankaita. Liike on ollut koko

ajan Eerikinkadulla tai Brahenkadulla.

Oriekedon halli rakennettiin vuonna 1988 lähinnä varastotilojen takia. Varastomyymälä avattiin samalla Oriekedolle varaston yhteyteen.

– Ihmiset tykkää, kun pääsee autolla viereen. Oriekedon myymälä onkin hyvällä paikalla. Asiakkaan on helppo mennä sinne, kun se on suhteellisen lähellä keskustaa, mutta ohikulkutie on lähellä ja tuo asiakkaita eri puolilta Turku. Paljon asiakkaita tulee myös ympäristökunnista.

Oriekedon myymälään on taas panostettu lisää ja lokakuussa avattiin uusi matto-osasto asiakkaiden toiveesta.

– Nyt sieltä vielä puuttuvat käsin solmitut matot, mutta nekin ovat tulossa. Kaikkea ei ole vielä ehditty laittaa esille.

Orieketo saa alueena kiitosta kauppiailta. Oriekedolla on rauhallista, turvallista, viihtyisää ja liikenne sujuu hyvin. Yhteistyötä on myös monen Oriekedon yrityksen kanssa.

Ainoa huono puoli on se, että alue on aika tuntematon. Kun keskustasta alkaa selittää

asiakkaalle, miten pääsee Oriekedon hallille, saa katu kadulta selittää vaikka paikka on ihan kaupungin kupeessa.

Teija Laine-Kalliokuja toivoikin, että Oriekedon yrittäjillä voisi olla yhteismainontaa, jolla aluetta saataisiin tunnetummaksi Turussa.

Kauppiaspariskunta asuu Rantämäessä, kivenheiton päässä Oriekedon myymälästä. Myös Rantämäellä on Teija Laine-Kalliokujan mukaan kaikki hyvät puolet: alue on rauhallinen ja viihtyisä, ei tarvitse pelätä ja palvelut ovat lähellä.

Asiakkaan palveleminen on tärkeintä

Keskustan ja Oriekedon asiakas-kunta on erilaista. Oriekedolla käy enemmän rakentajia ja siellä onkin laajempi valikoima tavaraa rakentamiseen liittyen. Keskustan myymälässä Brahenkadulla on keskitytty enemmän sisustustavaraan.

Yrityksen konsepti perustuu palveluun. Myynissä on paljon tavaraa hyvällä hinnalla ja jokaiselle löytyy omansa. Jos jokin ei ole, niin se hankitaan.

Turun Tapetti ja Matto on vanha liike, jolla on paljon vakituksia asiakkaita. On perheitä, jotka tuovat uuden sukupolven asioimaan liikkeeseen, asiakkaita on monesti jo kolmatta polvea.

– Tässä työssä parasta on se, kun löytää ratkaisuja, joista asiakas pitää, asiakaslähtöisyys, ja se, että samat asiakkaat palaavat: ”Mä tulin sitten hakemaan taas...”

Henkilökuntaa on yhteensä kaksitoista. Molemmissa myymälöissä on sisustussuunnittelija ja myyjä, varasto- ja kuljetushenkilökuntaa. Henkilökuntaa koulutetaan aina, kun tulee uusia tuotteita. Asiakkaat tietävät usein jo tullessaan, mitä haluavat ja henkilökunnan pitää tietää, mistä puhuu.

Jari Kalliokuja Oriekedon myymälän uudella matto-osastolla.

Syksyllä sisustetaan lamasta huolimatta

Television lukuisat sisustusohjelmat ovat saaneet ihmiset innostumaan kodin laittamisesta. Syksyllä ja pimeällä on sama vaikutus, ne saavat ihmisen hakemaan lämpöä ja viihtyisyyttä. Kun kesällä ostetaan paljon mökkitarvikea ja muuta kevyttä tavaraa, panostetaan talvella normaalin kodin viihtyvyyteen. Syksyllä aletaan jo monessa kodissa sisustaa pikkujoulua ja joulua varten.

Lama-aikanakaan ihmisten innostus kodinsisustukseen ei ole loppunut.

– Kyllähän lama näkyy joka paikassa, toteaa kauppias. – Ihmiset ostavat edullisempaa ja uusivat pieniä yksityiskohtia ja

tekevät paljon myös itse. Jo yhden seinän uusimalla voi saada kokonaan uuden ilmeen huoneeseen. Uusinta uutta ovat myös ”timantit”, joita voi liimata vanhaan tapettiin ja uudistaa sitä.

Teija Laine-Kalliokuja ei ole huolissaan tulevaisuudesta, vaikka toivoikin, että nousu alkaisi taas pian.

– Usko tulevaan on kova – aina on ollut hyviä ja huonoja aikoja. Töitä tehdään kovin, mietitään enemmän, mitä tavaraa ostetaan myyntiin ja käydään messuilla ja pysytellään ajan hermolla. Mietitään, miten saadaa entistä paremmin palveltua kuluttajaa.

Hanna Nurmi

Oriekedon varastomyymälässä on laaja valikoima sisustamisen materiaaleja ja työvälineitä.

STIHL®
MS170

MAAILMAN OSTETUIN MOOTTORISAHA

Alk. 199€

STIHL® SÄHKÖSAHA

MSE140

Alk. 199€

KAAJAN KONELIIKE

kaajan.koneliike@gmail.com
Vanha Tampereentie 205 Puh. 255 0452

Rauhaisaa Joulua ja Onnea Uudelle Vuodelle!

Turun Seudun Osuuspankki lahjoittaa tänä jouluna hyvää mieltä lapsiperheille tukemalla Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n tärkeää työtä. Lahjoitusvarat suunnataan päihdeongelmiaisten pienten lasten äitejä ja perheitä auttavan Ensikoti Pinjan ja Avopalveluysikkö Olivian toiminnan tukemiseen.

Etua elämään. OP-Pohjolasta.

Turun Seudun OP

HYVÄ YHTEISÖ ASUA

Kohtelemme kaikkia hakijoita ja asukkaitamme tasavertaisesti. Ei ihme, että TVT Asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Lehtolaakson asunnoissa asuu tuhansia turkulaisia. Kysy lisää ja tee asuntohakemus netissä tai palvelutoimistossamme.

TVT Asunnot Oy
Kiinteistö Oy Lehtolaakso
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Vaihe (02) 330 000 • Vuokraus (02) 262 4888 • Avoimena: ma 9.00–17.00 ti 10.00–15.45, ke–pe 9.00–15.45 • www.tvtasunnot.fi www.lehtolaakso.fi

Pullervo Pöllön tarinoita

Pullervon Valinta

Hei tutut ja tuntemattomat, Nummen kirjaston yövahti Pullervo Pöllö tässä taas! Jos ette tunne minua, olkaa hyvät ja poiketkaa Nummen kirjastoon tai kysykää esikoululaisilta. Lukutaitoiset voivat tarttua lehteen, ei keltaiseen ja märkään vaahteranlehteen vaan KoroiSet-lehteen. Siellä minut tunnetaan.

Tutut ehkä muistavat kun viimeksi kaipasin ystävääni Kissaa. Arvatkaa, olinko hiukan nolo kun Kissa löytyi. Hän oli ollut koko ajan kirjastossa! Korkealla hyllyllä, niin hän väitti. Korkeita hyllyjä on kirjastossa valtava määrä ja Kissa oli ollut ihan hiljaa. Hän testasi huomiokykyäni.

Huomiokyky on sitä, että erottaa ja näkee erilaisia asioita kuten kissoja ja lentäviä esineitä ja huomaa niiden olemisen tai olemattomuuden ja kaiken siltä väliltä.

Melko kamalaa huomata, että pöllö ei huomaa kaikkia asioita. Kissan mielestä asiasta ei kannattanut tehdä suurta numeroa, hän vain venytteli – hohhoijaa - ja palasi hyllylleen lepäämään. Minusta kannattaa nyt tehdä nimenomaan numero koska lukeakaan en osaa.

Vaihdan ammattia! Olen aiemmin kokeillut työpaikanvaihtoa, mutta nyt päätin ryhtyä ihan muihin hommiin.

Siivoaminen: voisin käyttää sulkiani pölyjen pyyhkimiseen mutta kuka sitten puhdistaisi sulkani? Lentämisen osaan. Innostuin todella lentäjän ammatista. Sitten kuulin, että lentäjän täytyy pitää univormua eli virkapukua ja sellaista en missään nimessä halua harteilleni. Uni kyllä sopii silloin tällöin mutta ei puku.

Ajattelin perustaa kaupan. Siitä tulisi Pullervon Valinta. Voisin myydä kaikenlaista: Aurajoen vettä pikku pulloissa, haaveiluhiutaleita, suklaahiiriä, Kesän Tuoksu-hajuvettä ja lohikäärmeen sylkeä. Näkymättömyyspulveri olisi varma

myyntihitti. Taas innostuin kovasti kunnes huomasin, että myymiseen ja ostamiseen tarvitaan rahaa ja sitä minulla ei ole. Enkä ole kovin hyvä laskemisessakaan.

Ammatin vaihtaminen on vaikeaa. Osaan vain tämän yövahdin homman. Ainoa keino taitaa olla kehittää huomiokykyä. Halisten koulussa käydessäni kuulin, että siellä on erilaisia tehtäviä joilla voi oppia ja kehittää itseään. Minä teen itselleni tehtäviä ja ratkaisen kaikki ne, niin kehityn paljon paremmaksi yövahdiksi!

Olen jo melkein ratkaissut kaikki tehtävät. Koettakaas muutkin tiedättekö vastaukset näihin Pullervon monivalintatehtäviin:

Halinen on a) pikku halaus b) paljon taloja c) koski

Pullervon sisko on a) Alli b) Kaija Papu c) Tellervo

Pulveri on a) hanavettä b) jauhetta c) lääkettä

Joulupukki kulkee a) autolla b) porolla c) lentämällä

Korvatunturi on a) korvassa b) Lapissa c) kirjassa

Jos tiedätte oikeat vastaukset, olette hyvin kehittyneitä ja voitte tulla joskus yövahdiksi Nummen kirjastoon!

Terveisin Kaikkein Kehittynein ja Huomiokykyisin Pöllö eli Pullervo

Maikku

Menneitä syksyjä

Syksy on sadonkorjuun aikaa. Se oli myös kiitoksen, tai pettymyksen aikaa. Kaikki riippui sadon määrästä. Siitä, tuliko hyvä tai heikko sato. Satotulos taas puolestaan enteili tulevan talven ruokatilannetta. Kaikki oli silloin paljon enemmän riippuvaista siitä, mitä maa tuotti ja antoi.

Silloin sotavuosina, kun oli pulaa myös työnteekijöistä, koulutkin alkoivat vasta marraskuun alussa. Näin oli ainakin muutamana vuonna. Arvelen osasyyn olevan juuri tuossa työvoimapulassa. Koululaisia oli innostamassa ”talkookirja”, johon merkittiin työsuoritukset kesäloman aikana ja myös kaikenlaisten keräilyjen tulokset. Kerättiin kumi- ja metalliromua, sekä pulloja, paperia ja ”lumppuja”. Talkookirjan pisteiden mukaan sai sitten lapiota kuvaavan rintamerkin, pistemäärästä riippuen joko rautaisen, hopeisen tai peräti kultaisen lapion.

Silmissäni on kuitenkin muistikuvia pelloista, joissa on paljon väkeä työntouhussa. Pelloilla oli elämää. Nyt on koneita. Ensin heinänteossa ja elonkorjuussa. Myöhemmin perunan ja sokerijuurikkaiden nostossa. Juurikkaiden nosto oli raskasta, varsinkin niiden nostaminen. ”Listiminen”, joka tarkoitti juurikkaan leikkaamista irti ”naatista”, oli jo paljon helpompaa, kun vain muisti olla lyömättä suurella veitsellä käteensä. Juurikkaan nosto oli urakkatyötä. Juurikasrivillä oli metrihintaa, tietty hinta juurikasmetriltä, joka sisälsi juurikkaan noston ja listimisen. Juurikkaiden nostajilla oli usein esiliinana ”förrkelit”, salpietarisäkiä tehty esiliini. Salpietarisäki oli jotenkin jutella vahvistettua paperia.

Perunan nostossa naiset ja lapset olivat koreineen pellolla keräämässä perunoi- ta. Perunavaot avattiin koneella, joka lennätti ne irti mullasta ja varsista pellolle. Sieltä perunat kerättiin talteen. Naiset käyttivät tuohon aikaan esiliinoja, joka toi oman värinsä silloin niin harmaaseen vaatetukseen. Jos katsoi mihin suuntaan tahansa, tuo syksyn kuva oli edessä. Väkeä pellolla, niin Halisissa, Hamarossa kuin Koroisissakin. Joku lie todennut tuohon aikaan: ”Kyllä naiset ovat kauniita, kun kretonki on halpaa”. Jääköön kommentti omaan arvoonsa, mutta muistan kyllä, että esiliinoista puhuttaessa mainittiin sana kretonki. Arvelen sen olleen jotain puuvillakangasta. ”Sil- lasta” myös puhuttiin. Se lienee ollut jotain sodan ajan keinotekoista kangaslaatua.

On eräs asia, joka on jäänyt mieleen, kun syksyn sadosta puhutaan, nimittäin kunnioitus satoa kohtaan. Erityisesti viljaa pidettiin lähes pyhänä. Se oli yhtä kuin leipä. Leivän arvo on aina ymmärretty. Sen siunaaminen nousee kristillisestä perinteestämme.

Aulis Katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen Halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamalla.

Hilpeät pihajuhlat

Olin pari vuotta sitten mieheni kanssa lomamatkalla käymässä Tanskassa. Ihmettelimme monena iltana majapaikkamme naapurista kuuluvia iloisia ääniä.

Kerran uskaltauduimme kurkistamaan lähemmäs naapureitamme. Iäkäs nainen vilkutti meille aidan takaa iloisesti ja kutsui meitä, ulkopuolisia, liittymään seuraan.

Jonkin aikaa pihan porukkaa katsellessamme ja ihmetellessämme meille vasta vähitellen valkeni, että kyseessä olikin paikallinen vanhainkoti.

Siellä oli menossa hilpeät pihajuhlat. Iloisesti kilisevät pöydät oli katettu taval- la, jollaista ei voi Suomessa kuvitellakaan vanhainkodissa.

Suomen vanhustenhoitoa kritisoidaan usein ja hyvästä syystä laitospaisuudesta, liiallisesta lääkitykseen keskittymisestä ja henkilöstöpulasta.

Kaikki nämä ongelmat olivat myös län-nä, kun vierailin marraskuun alussa Tampereella Koukkuniemen vanhainkodissa. Laitoksessa on yli 800 asukasta ja se on lajissaan Pohjoismaiden suurin. Kontrasti hilpeisiin tanskalaisiin pihajuhliin ei voisi olla suurempi.

Suomessa on unohdettu, että vanhainkoti on myös ihmisen koti eikä vain laitos. Meillä asennoituminen vanhuuteen ja vanhenemiseen on usein liian negatiivinen ja holhoava. Suomessa yhä kolmasosa huonokuntoisista vanhuksista on sijoitettuna pitkäaikaishoitoon laitoksiin.

Suomessa käytetään laitoshoidossa psykiatrilääkkeitä jopa kolminkertainen määrä Tanskaan ja Ruotsiin verrattuna. Tavallisia ovat puolen vuorokauden mittaiset ruoattomat ajat ja ääriesimerkkejä vasten tahtaan eri laitoksiin erotetut avioparit.

Tällaista on ihmisten hyvinvoinnin ja ihmisoikeuksien kannalta vaikea ymmärtää. Turun yliopiston professori Sirkka-Liisa Kivelä onkin kehottanut koko laitoshoidosta luopumista.

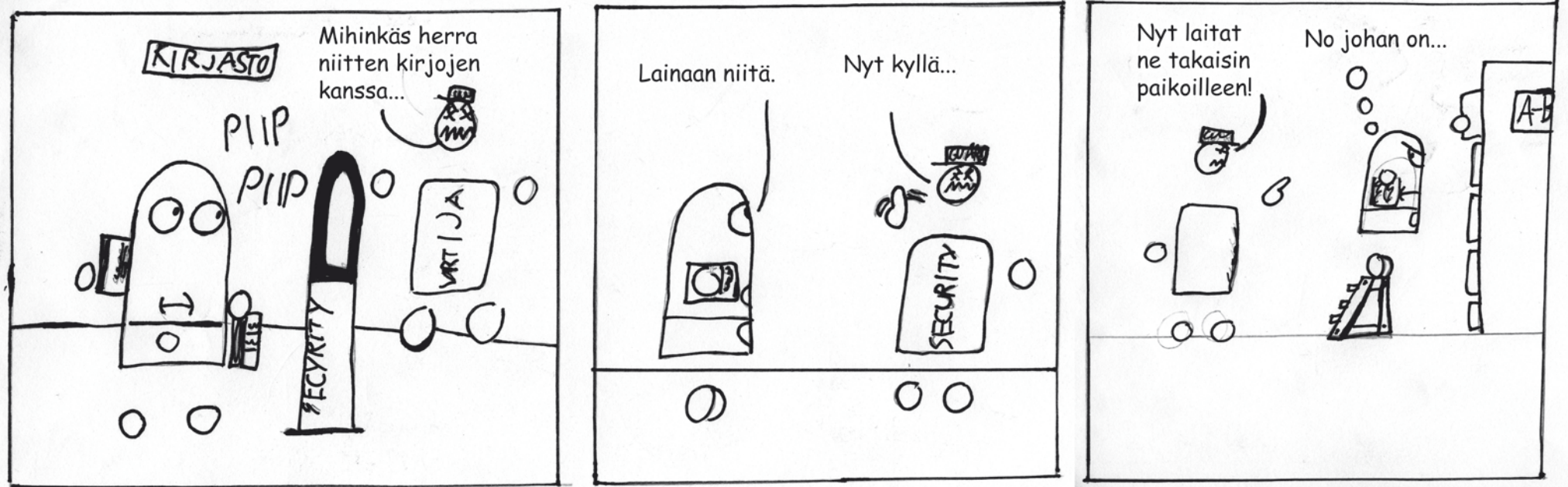
Kotihoidon, yhteisöasumisen ja kodinomaisen palveluasumisen lisääminen ei Kivelän mukaan edes tulisi yhtään nykyistä kalliimmaksi.

Hyvää oikeansuuntaista kehitystä Suomessa edustavat Turun Ruusukorttelin kaltaiset palvelukeskukset. Niissä on kodinomainen tunnelma ja monenlaisia palveluita, kuten kahvila- ja kampaamopalveluita sekä monenlaista sosiaalista toimintaa kuten senioritansseja.

Miksei Suomessakin useamman vanhuksen elämä voi olla vähemmän laitospaistista ja yhtä mutkatonta kuin Tanskassa?

Annika Lapintie
Halisten asukas, kansanedustaja

Sakari Forsman 10 v.

Virtojen välissä

Meidän pihan pieleen nousi suurjännitelinja entisen viereen. Koroisten ja Liedon välille tarvittiin lisää johtoa, jotta atomisähkö mah-
tuu kulkemaan. Kansallismaiseman halkaiseva uusi voimansiirto sai maiseman vaalijoissa sen verran mutinaa aikaan, että Finngridin johto (virkamies-, ei sähkö-) kävi Vanhalinnassa selittämässä, että tästä sen sähkön on mentävä kun kiertää ei voi ja maahan kaivaminen tulisi kohtuuttoman kalliiksi. Maakuntaliitosta viestitettiin, että niin se on: kansallismaisemakaa-
va on enemmänkin vaan jonkinlainen hyvää tarkoittava lausuma, ei yleishyödyllistä rakentamista estävä määräys. Niinpä sitä ollaan entistä tukevammin virtojen välissä: pohjoisen puolella voimavirta, etelässä Aurajoki.

Uusiin pylväisiin ja korkeudessaan humiseviin johtoihin on silmä jo ehtinyt tottua. Humanistin koulutuksella sitä mielellään

ajattelee, että sähkö virtaa paikasta toiseen nopeasti vähän niin kuin vesi. Insinöörit kyllä vakuuttavat, että ei se sähkö mitään nestettä tai tavaraa ole vaan jännite, joka on päällä koko linjassa juuri sillä samalla silmänräpäyksellä kun stöpselistä väännetään. Silti tällä aukealla tulee verranneeksi nykyaikaista energiansiirtoa ja tiedonkulkua niihin aikoihin, kun Koroisten ja Vanhalinnan väli oli ensimmäinen etappi matkalla kohti Hämettä. Postisäkissä kulki pari megatavua, saman verran kuin hitaassa sähköpostissa lennähtää minne tahansa maailmassa sekunnissa. Härkätien vetohärkäkausi loppui vuonna 1926, kun Someron viimeinen sarvipäinen vetojuhta lopetettiin. Jos aika tuntuu kaukaiselta, voi miettiä niin, että ikäiseni ihmisten isoisät saattoivat kulkea härkien edessä ja huudella: Tunny, tunny. Hevosta ajettiin takaa, härkiä komennettiin edestä. Härkien nimeksi annettiin Eversti, Paroni tai Rovasti. Härkäkannan viime vuosina jyrättiin Hämeen suuntaan jo moottoripelilläkin. 1960-luvulla näytti siltä, että hevosille käy niin kuin härille; ne loppuvat Suomesta kokonaan. Nyt tulee kotitielläni vastaan hevosvaljakko melkein yhtä usein kuin auto. Kylässä kävijä oli kerran loukkaantunut: minkä takia ohitettava hevosmies pui hänelle nyrkkiä. Selitin, että ohjaksista pidetään kiinni vastaotteella, peukalot rintaa kohden. Kun ohiajavaa tässä ajoasennossa ystävällisesti morjennaa, näyttää tervehdys erehdyttävästi nyrkin heristämiseltä.

Aika huristaa ohi. Kun joulun aika hiipii Aurajokilaaksoon, voi niinkin ajatella, että joulua Jeesuksen syntymäjuhlanä vietettiin näillä työryillä melko tarkkaan tuhat vuotta sitten. Kun katsoo meidän pihalta länteen, näkee kaatopaikan valot. Kun katsoo itään, näkyy Ristinpelto, jolla sijaitsevat maamme vanhimmat tunnetut kristilliset haudat. Tuhatkaan vuotta ei ole Koroisten mittakaavassa kovin pitkä aika.

Markku Heikkilä

mainetta ja kunniaa

Harri Raitis vuoden kulttuuriturkulainen

Kirjailija **Harri Raitis** valittiin Turun päivänä vuoden 2010 kulttuuriturkulaiseksi. Hänen monipuoliseen tuotantoonsa sisältyy muun muassa romaaneja, nuortenkirjoja, näytelmä- elokuva- käsikirjoituksia ja oopperalibretto.

Harri, joka on kantava voima monissa kulttuurijärjestöissä, on tiiviisti mukana myös kulttuuripääkaupunkivuoden Koroinen – Turun syntysija -hankkeessa. Hänen kynänjälkensä nähdään ja kuullaan hankkeen avajaistapahtumassa Jaakkojen virret 5.12.2010 Maarian kirkossa. Yhteistyönä **Tytti Issakaisen** kanssa syntyi Ihmisen jälki, Tallgrenin kulttuuriperheestä kertova näytelmä, joka saa ensi-iltansa kesäkuussa 2011.

– Kulttuuri on laajempi asia kuin taide, Harri Raitis painottaa. – Kulttuurissa täytyy aina olla pyrkimys kurkottaa arkea ylemmäs, asioihin, jotka vievät ihmisen itseään suuremman ulottuville. Tätä näkökulmaa on Turku velvollinen pitämään esillä vankkojen perinteidensä vuoksi.

Vuoden Puukauppias Juha Leppäkoski

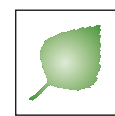
Toimitusjohtaja **Juha Leppäkoski** Rakentajan Sarokas Oy:stä on valittu vuoden puutavarakaup-
piaaksi. Palkinnon myönsi Suomen Puutavara- ja Rakennustarvikekauppiasyhdistys SPY ry.

Työkaluja toiveiden toteuttamiseen.

Kysy pankista turvallista ja joustavaa
rahoitusta elämäsi eri tilanteisiin.

Tule paikallisosuuspankkiin. Se kyllä kannattaa!

LIEDON OSUUSPANKKI

Lieto, Hyvättyläntie 10, puh. 471 1400
Lieto, Aseman konttori, puh. 471 1450
Turku, Hämeenkatu 12, puh. 471 1470

www.liedonosuuspankki.fi

Hyvät neuvot. Vahva kasvu. Henkilökohtaisen suunnitelman avulla säästösi kasvavat paremmin.

Soita Asiakaspalveluumme 0200 3000 (pvm/mpm)
ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

nordea.fi

Nordea

EROON SILMÄLASEISTA

Turun Silmälasery Oy on vuodesta 1997 toiminut silmän
taittovirheiden laserleikkauksiin erikoistunut hoitoyksikkö.

Toteuta haaveesi ja aloita uusi elämä ilman silmälaseja.
Varaa tutkimusaika, kysy lisää (02) 250 7350.

ILMAINEN ESITUTKIMUS
leikkaukseen tuleville 30.12. asti.

Katso esittelyvideo sivuiltamme!

**TURUN
SILMÄLASER**

Lääkäritalo Pulssi, Rauhankatu 4, (02) 250 7350
www.turunsilmalaser.fi

Voittaja vangitsi talvisen valon ja liikkeen

Koroiset-lehti julkisti toukokuun lehdessään valokuvakilpailun ”Taikatalvi talteen tuoreeltaan”. Kilpailun aiheen antoi kaikkien aikojen lumitalvi. Innokkaita valokuvaajia näkyi talven aikana ympäriinsä kuvaamassa lumista maisemaa ja yksittäisiä kohteita.

Vaikka talvikuvien lähetysaika kilpailuun osuikin kesään, saatiin mukaan 20 valokuvaa. Näistä raati äänesti suosikkinsa ja sen jälkeen valitsi niiden keskuudesta voittajat. Raadissa toimivat graafinen suunnittelija **Erkki Kiiski**, ohjelmisto-suunnittelija ja harrastajavalokuvaaja

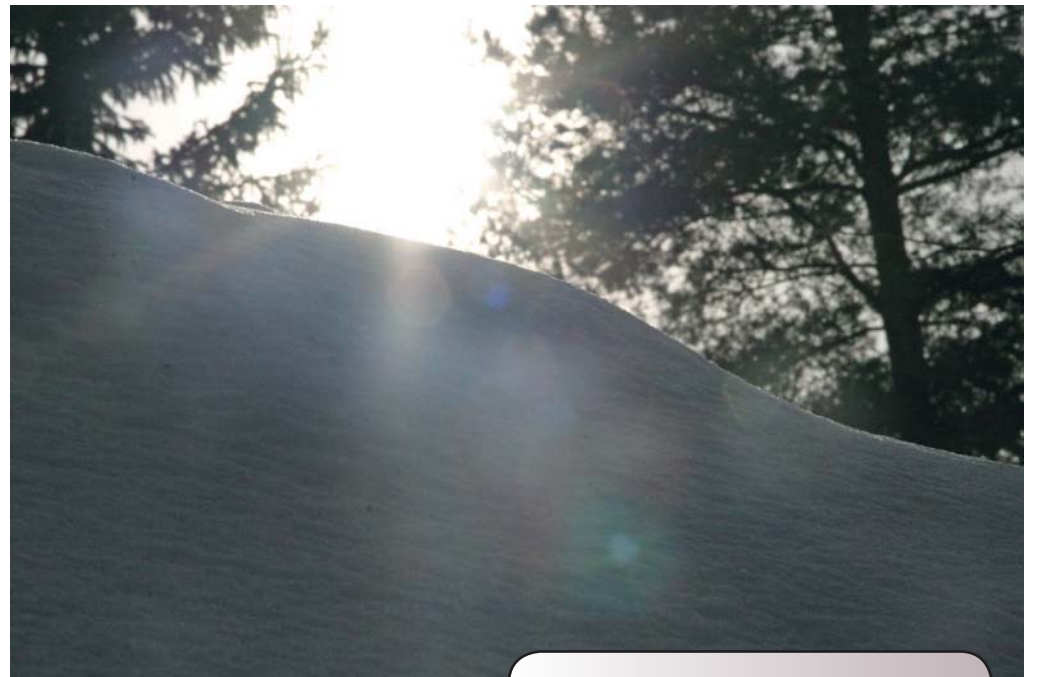
Dmitri Ovtchinnikov sekä lehden toimituskunnan edustajana **Eija Leino**.

Voittajakuvia valittaessa käytettiin arviointikriteereinä aiheen kiinnostavuuden lisäksi kuvan valokuvallisia ansioita kuten sommittelua ja tekniikan hallintaa. Talvella kuvaaminen on erilaista kuin kesällä värikylläisyyden ja runsaan valon keskellä. Neutraalin ja paikoin monotonisenkin väriskaalan keskeltä taitava kuvaaja voi löytää kuitenkin edustavia ja yllättäviä kohteita.

Hanna Nurmi

2. palkinto: Jukka Palm, *Koroinen*

Talvinen maisemaidylli parhaimmillaan. Tuttu maisema on sommiteltu kuvaan niin varmaotteisesti, että joen polveilevan rytmin myötä katsojan ajatukset vaeltavat suorastaan maalaustaiteen historiaan. Talvipäivän niukka väriskaala luo vahvasti hiljaisuuden ja levollisuuden vaikutelmaa.

Kunniamaininta: Kaarlo Forsman

Näin pelkistyneen aiheen valinta keskeltä lumen luomien yksityiskohden yltäkylläisyyttä osoittaa kuvaajan visuaalista ja ilmaisullista varmuutta. Kun arvostelun jälkeen kuvaaja ja hänen ikänsä, 11 vuotta, selvisi, tämä kuva sai entistä suurempaa kiitosta raadin piirissä. Nietoksen takana näkyvien puiden itsestäänselvyytensä otettu turhan symmetrisen sijoittumisen kuva-alaan vei otokselta mahdollisuudet palkintosijoille.

1. palkinto: Jukka Palm, *Halistentie*

Vahva, hallittu sommitelma, rohkeutta aiheen valinnassa. Kuvan pääosaan nousevat valo ja liike muistuttavat jalustan käytön suomista mahdollisuuksista. Hieno urbaani talvikuva on myös tämän lehden kannessa.

Viisi kysymystä valokuvakilpailun voittajalle

Mikä innosti osallistumaan?

Kävin netissä Koroisten sivuilla tutkimassa kyläjuhlien ohjelmaa ja huomasin kilpailun mainoksen. Muistin, että talvella tuli parina päivänä kuvattua ohjeissa mainitulla alueella. Muistaakseni tämä tapahtui niihin aikoihin kun puhuimme puhelimesta A.M. Tallgrenin hahmon hyödyntämisestä muinaisjäännösretkellä kyläjuhlien yhteydessä.

Miten kuvien aiheet ovat valikoituneet?

Inspiroiduin upeista lumisista maisemista ja lähdin niitä varta vasten kuvaamaan. Kilpailukuvien ottamisen välillä on aikaa kulunut n. 16 ja puoli tuntia. Välimatkaa kuvien ottopaikoilla on suunnilleen Halistenkosken sillan verran. Aurajoki kulttuurimaisemana ja luontokohteena on minulle

tärkeä, ja yritän liikkua siellä ahkerasti eri vuodenaikoina. Kamera tietysti aina mukana.

Minkälaisella kalustolla kuvat on otettu?

Canon EOS 350D + Canon EF-S18-55 mm eli ns. kittilinssi ja jalusta

Miten paljon kuvaat muuten ja minkälaisia kohteita?

Olen harrastanut luontokuvausta kolmisenkymmentä vuotta. Varsinaisia kuvauspäiviä kertyy ehkä muutama per kuukausi. Kuvaan aika kaikkiruokaisesti, mutta erityisesti käärmeitä ja muinaisjäännöksiä. Käärmeiden kuvaus liittyy osaltaan Kuopion yliopiston ylioppilaskunnan kyiden-

suojeluprojektiin. Tavoitteena on kyiden elämästä kertova kiertävä kirjastoihin sopiva kuvanäyttely.

Halutko kertoa jotain muuta itsestäsi?

Työskentelen pätkittäin arkeologisissa kenttätöissä, Luontokuva-lehden toimittajana sekä erä- ja luonto-oppaana. Turun työväenopistossa vedän matkailupiiriä ja retkeilykursseja. Kuvien maisemissa pääsen joskus liikkumaan työnkin merkeissä. Viimeksi lokakuussa vein retkeilykursilaiset tutustumaan Aurajoen muinaisjäännöksiin Myllyrintuvalta Pähkinämäkeen asti.

3. palkinto: Nina Paju, Aurinko usvaverhon takana
Vastavalon kuvaaminen on aina vaikeaa, mutta tässä talvisen usvan läpi näyttäytyvä aurinko muistuttaa aidosti talvipäivien lyhydestä. Kuvan kaihoisaa romantiikkaa täydentää rakennusten rivi. Sopivasti vinksallaan oleva rakennus antaa talon riville mielenkiintoa. Raati totesi, että kuva olisi vahvempi, jos aurinkoa ei olisi sommiteltu aivan kuvan keskelle.

Tämä kolmas sija valokuvauskilpailussa on todella mukava yllätys. Olen kerran aikaisemmin osallistunut valokuvakilpailuun, mutta en ole saanut palkintoa.

Olen asunut Halisissa vuodesta -93. Tällä hetkellä lähellä Halisten koskea. Otan paljon kuvia, ja albumeja onkin kerääntynyt kirjahyllyyn melkoinen rivi. Kuvausvälineenä on tavallinen digikamera, joka on helppo laittaa taskuun ja pitää mukana.

Tämä ko. valokuva on otettu tammikuun alkupuolella 2010. Olimme mieheni kanssa hiihtämässä Aurajoen rannassa pellolla. Sinä päivänä oli tosi sankka sumu, mutta otin taas kameras taskuun.

Aurinko yritti paistaa usvaverhon takaa, ja maisema oli salaperäisen näköinen. Viime talvi oli todellakin taikatalvi, ja minusta tämä maisema kuvaa juuri sitä.

Viime talvi oli poikkeuksellinen lumen ja pakkasen suhteen. Minulla oli useana päivänä kamera mukana työmatkalla. Kiersin muutamana päivänä Tuomiokirkon luota Aurajoen rantatietä kotiin. Niiltä matkoilta sai hienoja talvikuvia. Kuvaan monenlaisia asioita. Esimerkiksi kävin säännöllisesti kuvaamassa Myllysillan notkahdusta ja sillan purkua. Kun taloyhtiössämme on talkoot yms. minulla on kamera valmiina. Olen tehnyt valokuvakirjan yhtiöstämme, ja siitä mitä kaikkea lähes 20 vuodessa on tapahtunut. Valokuvat ovat kivoja muistoja, ja kun niiden yhteyteen liimailee lehdistä leikattuja tekstejä yms. niin niitä on mukava katsella vielä vuosien päästäkin.

Nina Paju

Vinkkejä talvella kuvaamiseen

Talvi on tulossa ja se tuo mukanaan mahdollisuuden ottaa paljon mielenkiintoisia valokuvia. Usein talvikuvissa esiintyy lunta ja jäätä suuressa osassa kuvaa. Vaikka moni ihminen luottaa kameras automatiikkaan, se ei ole erehtymätön ja esimerkiksi täysautomaattisessa tilassa (auto) otetut talvikuvat näyttävät usein harmailta. Siis joskus on syytä korjata automatiikan toimintaa.

Nykyaikaiset kameras laskevat valotuksen olettaen, että jokaisessa kuvassa on suurin piirtein sama määrä kirkkaita ja tummia kohtia, ja että keskimääräinen kuvan kirkkaus pitäisi olla mustan ja valkoisen keskellä. Siitä johtuen kuvissa, joissa esiintyy paljon valkoista, kamera niin sanotusti "alivalottaa" eli käyttää vähemmän valoa kuin pitäisi, joten kuvista tulee liian tummia ja esim. lumi näyttää kuvassa harmaalta.

Kameras omaan "älyyn" voi vaikuttaa käyttämällä korjausta. Ensinnä kytke pois täysautomaattinen tila. Sitten ohjaa kameras valottamaan 1-2 askelta enem-

män, niin saat kuviin luonnolliset valkoiset talvivärit. Lumisten maisemien kuvaamisen jälkeen, muista vielä kytkeä kyseinen korjaus pois päältä, niin että seuraavat kuvat eivät näytä liian kirkkailta.

Jossain kameroissa löytyy oma valotuksen korjausnappi:

tai valotuskorjaus voi tapahtua kuten tässä Canonin kamerassa:

Esimerkkikuvassa vasemmalla on kameras laskema valotus, oikealla 1.5 askelta korjattu versio.

Näin siis kuuluu insinöörin kertoma tarina. Lisää aiheesta löytyy googlaamalla "valotuksen korjaus".

Dmitri Ovtchinnikov
KoroiSet-lehden valokuvaaja

TULE MUKAAN PARTIOON Koroisten Ritarit

Maarian srk:n alueella toimiva poikalippukunta Koroisten Ritarit hakee uusia jäseniä. Kaikenikäiset partiosta kiinnostuneet ovat tervetulleita toimintaamme.

Aloita uusi mielenkiintoinen harrastus tai lähde uudelleen mukaan. Kiinnostuitko? Ota yhteyttä!

Lisätietoja:
Henri Kuoppala henri.kuoppala@mbnet.fi P. 0440 226654
Jura Nurminen jura@pp.inet.fi 0400 749 599
www.koroistenritarit.fi

Tiedätkö, missä autopesussa kannat vastuuta ympäristöstä?

Wash & Drive on ainoa autopesuketju Suomessa, joka käyttää ainoastaan virallisesti testattuja, ympäristömerkittyjä pesuaineita. Autopesun jälkeen jätevedet eivät joudu luontoon, vaan käsitellään lainmukaisesti.

Uusi Wash & Drive-autopesu - mukavin tapa näyttää hyvältä.

Meillä voit maksaa **kätevästi kännykällä** käteisellä tai luottokortilla. **Pesu on avoinna 24 h** - joten pese silloin kun sinulle parhaiten sopii.

St1 Halinen Gregorius IX:n tie 12, Turku, puh 044 056 7183

Wash & Drive

El paha energiayhtiö

KULTA- JA KELLOLIIKE SUOMINEN

TURKU, Yliopistonkatu 24, ☎ 231 8358

Turun KOTIPESULA
Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikokatu 3
Orikedon postin vieressä
Puh. (02) 238 7799
www.turunkotipesula.fi
kari.karppelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

WIKLUNDIN APTEEKKI

Maarian Myllyojalla Tapahtuu
c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalantie 374, 20460 TURKU
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää
Ruusuportti ry
Tervetuloa

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY
Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00-18.00
La-Su 9.00-14.00

Maarian
seurakunta

www.maarianseurakunta.fi

ADVENTTI

Iauantai 4.12.

klo 9 Runosmäen seurakuntakoti, partion joulumyyjäiset

II adventtisunnuntai 5.12.

klo 10 Maarian kirkko, Messu, Rajämäki, Alaranta, Haikka
klo 16 Maarian kirkko, Jaakkojen virret – virsilaulutilaisuus.
Maarian kolme Jaakkoa eli Turun Katedraalikoulun rehtori
Jaakko Finno 1500-luvulta, arkkipiispa Jacob Tengström
1700-luvulta ja runoilija-rovasti Jaakko Haavio 1900-luvulta
esittelevät kirjoittamiaan virsiä, Maarian kamarikuoro, Adas-
tra, NMKY:n seniorikuoro ja Verbum Sonans, Haikka, Niemi,
Rainio

Itsenäisyyspäivä maanantai 6.12.

klo 10 Maarian kirkko, Sanajumalanpalvelus, Loukiala, Rai-
nio, NMKY:n seniorikuoro, partiokirkko
klo 13 Maarian kirkko, Maarian Kämmevät 60v juhlamessu,
nuotiomessu
klo 14.30 Maarian kirkko juhlaconsertti

keskiviikko 8.12.

klo 17.30 Maarian kirkko, eronneiden joulukirkko, Antti Paju-
nen, Niemi

torstai 9.12.

klo 19 Maarian kirkko, Turun Naislaulajien konsertti

Iauantai 11.12.

klo 12-14 Runosmäen seurakuntakoti, joulumyyjäiset
klo 15 Runosmäen seurakuntakoti, Kauneimmat joululaulut

III adventtisunnuntai 12.12.

klo 10 Maarian kirkko, messu, Alaranta, Vuola
klo 18 Maarian kirkko, J.S.Bach: Jouluatorio I-III,
CCI, Turun tuomiokirkon poikakuoro
Pia Pajala, Minna Laukkanen, Markku Lautjärvi, Mikko Laiho,
Tallinnan barokkiorksteri, Heikki Rainio kapellimestari
Liput 20 / 15€

maanantai 13.12.

klo 13 Maarian kirkko, Eläkeläisten Kauneimmat Joululaulut,
Aaltonen, Rainio

torstai 16.12.

klo 19 Maarian kirkossa Kauneimmat joululaulut, Maarian
kamarikuoro, Niemi

perjantai 17.12.

klo 18 Sanzissa nuorten joulujuhla

Iauantai 18.12.

klo 18 Halisissa, Valkkimyllynkuja 3, eläinten joulurauhan
julistus

IV adventtisunnuntai 19.12.

klo 10 Maarian kirkko, messu, Eetu Myllymäki, Ruskeepää,
Vuola

klo 18 Maarian kirkko, Kamarikuoro Nostalgian joulukonsertti
klo 20 Maarian kirkko, Kauneimmat joululaulut, Haikka, Ver-
bum Sonans, Kersti Laaksonen, alttoviulu

maanantai 20.12.

klo 20 Maarian kirkko, Pyhä Yö – joulukonsertti, Turun
NMKY:n kamarikuoro Adastra, joht. Heikki Rainio, Pasi Helin,
piano

keskiviikko 22.12.

klo 18 Maarian kirkko, Turun NMKY:n Seniorikuoron joulu-
konsertti,
Turun NMKY:n seniorikuoro esittää hartaita ja
tunnelmallisia joululauluja joht. Heikki Rainio
Juhani Lampisuo, tenori, Anna Rainio, viulu ja
Pasi Helin, piano

JOULU

Jouluaatto perjantai 24.12.

klo 16 Maarian kirkko, Jouluaaton sanajumalanpalvelus,
Aaltonen, Haikka
klo 22 Maarian kirkko, Jouluyön messu, Ruskeepää, Sirén,
Maarian kamarikuoro, Niemi

Joulupäivä Iauantai 25.12.

klo 7 Maarian kirkko, Joulupäivän sanajumalanpalvelus,
Rajämäki, Loukiala, Vuola, Rainio, laulu- ja soitinryhmä, joht.
Heikki Rainio

Tapaninpäivä sunnuntai 26.12.

klo 10 Maarian kirkko, messu, Sirén, Myllymäki, Vuola

Uudenvuodenpäivä Iauantai 1.1.2011

klo 10 Maarian kirkko, messu, Myllymäki, Rainio, Kansanlä-
hetys

sunnuntai 2.1.

klo 10 Maarian kirkko, messu, Ahlamo, Aaltonen, Vuola

Loppiainen torstai 6.1.

6.1. klo 10 Maarian kirkko, messu, Loukiala, Myllymäki, Niemi

Kun valot kuuseen syttyvät – joulunavaustapahtuma

Raunistulan seurakuntakodilla keskiviikkona **8.12.**
klo 18.00. Heikki Rainion ja Adastra-kuoron johdolla
laulamme adventtiajan musiikkia ja siirrymme kohti
Joulun tunnelmaa. Tilaisuuden päättää jouluhartaus.
Kahvi- ja mehutarjoilu. Järjestää Itä-Maarian alue-
neuvosto. Tervetuloa!

www.koroinen.fi

www.2011.koroinen.fi

**Hamaron pienkiinteistöomistajain
yhdistys ry:n perinteinen joulujuhla
alueen asukkaille järjestetään
sunnuntaina 12. joulukuuta klo 17 alkaen
Turun kristillisen opiston ruokasalissa.**

Ohjelmassa on

- jouluista musiikkia
- Tiernapojat Pallivahan koulun oppilaiden
esittämänä
- joulupuuroa
- kahvia, mehua, glögiä ja kakkua
- joulupukki
- arpajaiset

Juhla on jäsenten perheille maksuton. Muilta
maksu on 8 €/aikuinen ja 5 €/lapsi 4–12
vuotta.

Ilmoittautumiset juhlaan 5.12. mennessä:

Arja Iho 044 797 1151 ja arja.iho@raisio.fi
sekä Marja-Liisa Mäkinen 044 333 1786

**Maarian seurakunnan
evankelioimistoimikunnan
adventin ajan tapahtumia:**

**to 2.12. klo 18 Virsikaraokeilta Maarian pappi-
lan tallissa, Taina ja Mikko Laurén.**

**ke 8.12. klo 18 Kaikille avoin joulujuhla Maarian
pappilan tallissa, Mikko Laurén.**

**pe 10.12. klo 18 Karjalan Käkösten ja Pandora-
kuoron joulukonsertti Maarian kirkossa, johtaa
Irma-Sisko Norontaus, vapaa pääsy.**

**la 11.12. klo 16 Hengellisen romanimusiikin
joulukonsertti Pallivahan kirkossa, Leonard
Stenroos ja Taivaasta tuulee -yhtye.**

ke 15.12. klo 18 Koroisten ristin talvihartaus,
Mikko Laurén. Lyhtykulkue Koroisille lähtee
Halisten seurakuntakodin edestä klo 17.15. Reitti
kulkee kevyen liikenteen tietä Halisten kosken
suuntaan kääntyen ennen siltaa oikealle uudel-
le jalankulkutielle kohti Koroista. Myllärintuvan
kohdalta voi liittyä mukaan n.17.30. Omat lyhdyt
mukaan. Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki
tarjoaa kuumaa mehua. Tervetuloa!

**ELÄINTEN JOULURAUHANJULISTUS
VIRNAMÄELLÄ
LAUANTAINA 18.12.2010
KLO 18.00–19.00**

Lähtö Valkkimyllynkujan ja Kalloistenkadun kul-
masta klo 17.45.

Pukeudu sään mukaan ja ota oma lyhty!

Glögi- ja piparitarjoilu.

Tapahtuman järjestää Maarian ja Katariinan seu-
rakunnat sekä Kotiseutuyhdistys Halinen-
Räntämäki ry.

TERVETULOA!

P.S. Kaikenlaiset luojan luomat karvakuonot ja
muut eläinkunnan edustajat myös tervetulleita!

Hetkeksi hiljene maa

**KARJALAN KÄKÖSET
PANDORA-KUORO**

Joulukonsertti

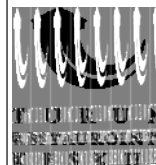
Maarian kirkossa

10.12.2010 klo 18.00

Johtaa Irma-Sisko Norontaus

Järjestää Maarian srk:n evankelioimistoimikunta

Vapaa pääsy, kirkkokahvit

ProNatMat

DEVEPARK

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

CENTRAL BALTIC
INTERREG IVA
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Vanhan talon käyttäjän - Kalenteri-illat -

Rakennusperintöaiheinen luentosarja torstaisin
Turun AMK:n Monitorissa, Sepänkatu 1

2.12.2010 klo 16 -18
Erikoistutkija Timo Murtoniemi, Työterveyslaitos:
"Sisäilmaongelmat rakennuksissa"

9.12.2010 klo 16-18
Dosentti Seppo Huhtinen, Turun Yliopisto:
"Lattiasieni ja muut rakennuslahottajat"

VAPAA PÄÄSY!

Tervetuloa!

Lisätiedot : Markku Hyvönen p. 050 5985 911, markku.hyvonen@turkuamk.fi

Kalenteri-illat järjestetään yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun
rakennusrestauraation koulutusohjelman sekä ProNatMat ja Devepark -
hankkeiden kanssa.